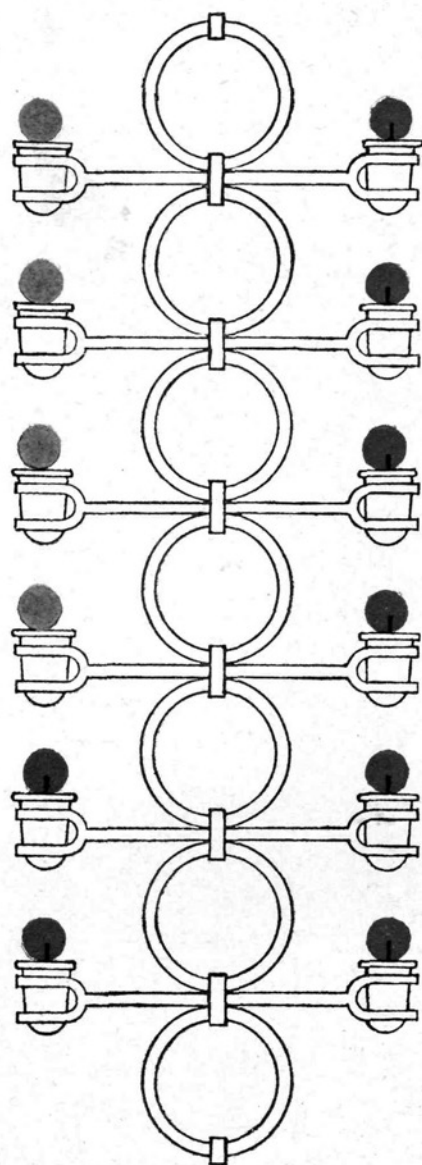

19 4 37
ŽENSKI LIST

V I G R E D

»VIGRED«, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—. Za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—.

Izdaja konzorcij »Vigredi« (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova c. 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravišтво Masarykova cesta 12, Vzemna zavarovalnica. Telef. št. 3519. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah. Za tiskarno odgovarja Jožef Godina C. M.

Sklep uredništva 1. dan prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaročenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine »Vigredi« in priloge, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede naročil, reklamacij in naročnine pa na upravo »Vigredi«, Ljubljana, Masarykova cesta 12.

VSEBINA :

Krekova mati (Vinko Brumen). — Sem le deklica (A. Galetova). — Mati in Evharistija (M. Markelj). — Na mostu († Beloglavec-Kranjc Draga). — Draga Beloglavec-Kranjc. — Sestra Dragica († Tilka Lamprecht). — Žosistke (Vitko). — Jetična (Petančič D.). — Dekliška KA. — Dekletova pomlad (Dr. Marg. Csaba - V. Lovšin). — Iz naših krogov. — Žena v domu. — Naše zdravje (Dr. J. Žitko).

DOBRE KNJIGE

Izseljenski koledar. Hitro se bo oglasila katera: Kaj nam je pa še koledarjev treba, saj jih imamo že itak dovolj! toda le počasi! To ni koledar v navadnem pomenu, ampak vse kaj drugega. V njem boš najprej našla lepe članke o izseljeniškem vprašanju, o izseljencih vobče in še posebej prav iz tistih krajev, kjer imaš prav ti svoje znance, prijatelje, sorodnike. Spoznala boš, v kakšnih razmerah živijo, kako se imajo, kaj delajo in mislijo, pa tudi to, da se pogosto v mislih obračajo nazaj v domovino in prav od tam tudi žele glasov in novic in jim je vse premlado, kar jim morejo časopisi prinesiti, ampak žele vse kaj več: tople ljubezni izpod domačega krova. V koledarju boš tudi našla podatke o naših izseljencih, ki jih dosedaj še ni prinesla nobena knjiga in noben časopis. Kar je za nas, ki smo ostali doma še posebno važno, so zlasti izčrpn po-

datki o naših izseljencih v vseh delih sveta, njih župnije, duhovniki, društva, časopisi in vse, kar spada k njihovem življenju. Mnogo naslovov se je v tem koledarju odkrilo od izseljencev, ki že leta in leta nimajo stika z domačim krajem in so svojci šele po Izseljeniškem koledarju izvedeli, da sploh še žive. Če bi bil en sam tak srečen slučaj, ki bi svojcem pokazal in dokazal, da član njihove družine še živi tam daleč »čez lužo«, ali v temnem rovu nemškega ali holandskega ali angleškega rudnika, bi bilo to že dovolj za tistih Din 20.—, kakor koledar stane. Pa je še v drugem delu tudi še vse polno snovi za izseljenske prireditve, iger, deklamacij itd. Vse one Vigrednice, ki imajo koga izmed svojih daleč zunaj v svetu, si morajo omisliti ta koledar. Naroči ga lahko pri Rafaelovi družbi, Ljubljana, Dunajska c. 52.

VIGRED

ŽENSKI LIST

XV 4

V LJUBLJANI, 1. APRILA 1937.

Vinko Brumen:

Krekova mati

(Konec.)

Ubogim pa Štokarjeva mati ni le takrat postregla, kadar so jo prosili. Če je imela kaj, kar bi mogla dati, pa ni bilo nobenega k hiši, jih je celo klicala. Dala je vse, kar je le mogla. Ko je v neki vasi pogorelo, je nesrečnikom darovala obleko. Če je spekla kruh, ga je dala tudi sosedom. »Frišen kruh je dobro komu dati,« je rada rekla. Stare ženice iz sosedstva so prihajale po kruh, dobile so po navadi tudi kavo. Prav tako je Štokarjeva mati rada postregla s kolinami ali s čimerkoli. Če so prišli v hišo otroci in je imela le še par žlic kave v skodelici, je dala vsakemu nekaj. To lastnost je podedoval tudi sin Janez. Ko mu je neki obiskovalec prinesel na Prtovč, kjer ni bilo sadja, debelo hruško, je ni sam snedel, marveč jo je razrezal na toliko kosov, kolikor je bilo ljudi v družbi, in je dal vsakemu kos.

Krekova mati je bila tudi zelo značajna in odločna žena. Laž je silno sovražila in se ni nikoli zlagala. Trpela je veliko, a jokala se ni, bol in solze je znala dobro skriti. Bila in ostala pa je tudi vesela in živahna Ribničanka, ki se je rada pošalila in rada tudi zapela. Bistra kakor je bila, je znala tudi krepko in malo hudomušno »nazaj povedati«, če je bilo treba. Veliko je znala povedati z očmi, pogledati je znala tako, da je človeka prebodla z njimi. Svoje ribniško narečje je ohranila, otroci pa so govorili kakor ostali Selčani. Sicer pa so bili vsi zelo veseli in živahni, zgovorni in nadarjeni, da so jih Selčani cenili in radi imeli. Svojo mater so vedno nazivali le »mati«, nikoli ne »mama« ali kako drugače.

Švojim otrokom je bila dobra vzgojiteljica in je pač po svoje pomogla, da smo v njenem sinu Janezu dobili Slovenci enega svojih največjih vodnikov. Tudi tuje otroke je rada poučila v kaki zadevi, saj si je prej znala s kakim darom pridobiti njihova srca. Materin dober vpliv je cenil tudi tedanji selski dušni pastir, ki jo je prosil, naj za nekaj časa vzame v hišo neko dekle, za katere usodo se je bal, ker je bila precej lahkomišelna. Štokarjeva mati mu je seveda ustregla.

Tuje otroke je Krekova mati ljubeznivo sprejemala in poučevala. Saj so prihajali k njej v trgovino in na obiske k njenim otrokom. Štokarjeve so često obiskovali tudi študentje in drugi Janezovi znanci. Vse je mati rada sprejemala in vedno jim je mogla s čim postreči. Ponašala se je s svojim gospodinjstvom kakor vobče naše kmečke gospodinje in rada je kazala prašiča, ki ga je sama pitala. Lahko se je ponašala, saj je bila v vsem prav spretna. Tudi izvrstna kuharica je bila. Morala in znala je varčevati pri kuhi, a kljub temu je z majhnim potroškom pripravljala okusno hrano. »Kuhati se mora z glavo,« je večkrat rekla. Posebno dobre in imenitne je kuhala drobnjakove štruklje. Sin Janez je trdil, da nikjer ni mogoče dobiti tako dobrih kakor doma.

*

Neka gospa, ki je kot dekle živela v Selcih ter bila prijateljica Krekove Malke in je zato mnogo prihajala k Štokarjevim, mi je napisala sledeče »spomine na Štokarjevo mater«:

Štokarjeva mati so bili bolj majhne postave, okroglega, lepega obraza, prijaznih in živahnih oči; skratka, bili so prav simpatična žena. V družbi so bili jako živahni in so radi peli. Imeli so lep alt. Radi so bili tudi v družbi mladine in so z njo prepevali. Posebno lepo so zapeli:

Stara mati, oj ne šivaj sarafana več,
pusti delo in počivaj, zlati čas je preč!

Te pesmi so naučili tudi nas druge. Kadar so bili posebno dobre volje, so zapeli napitnico:

Ta glažek je že prazen,	Birt rajtengo piše,
ne gremo še narazen,	ne gremo še od hiše,
ne gremo še narazen,	ne gremo še od hiše,
ne gremo še domov.	ne gremo še domov.

Pozneje nisem te pesmi nikjer več slišala. Štokarjeva mati pa so včasih zapeli tudi kako »ribniško« v svojem domačem narečju.

In kako pobožni so bili Štokarjeva mati! Vsak dan so šli k sv. maši; tudi če so bili kaj bolehní, niso ostali doma. Rekli so: »Če nisem pri sveti maši, se mi zdi, da je dan zame izgubljen.« Sosedá Kalanova jim je nekoč rekla: »Mati, če bi bile ves dan maše, bi vi bili ves dan v cerkvi!« Ne spominjam pa se več, kaj so ji na to odgovorili; gotovo kaj prav modrega.

Doma so imeli mati knjigo, v kateri je bilo opisano življenje svetnikov. Vsak dan so prebrali o svetniku, čigar god se je obhajal tisti dan. Mislim, da so znali vso knjigo na pamet, ker so o vsakem svetniku vedeli toliko povedati. Kje je danes ta knjiga, ne vem, prav lep in drag spomin pa bi mi bila, ko bi jo mogla kje dobiti. — Pozimi so bili mati veliko za pečjo in so brez prestanka molili rožni venec. Imela sem vtis, da jih ni pri tem zmotila nobena stvar.

O radodarnosti Štokarjeve matere bi vedela veliko povedati vsa Selška dolina in še daleč okoli. Sama sem bila njihove dobrote često deležna. Bog jim povrni! Od matere ni šel nihče brez daru, za vsakega so imeli kaj. Pri njih se je vedno dobilo kako okrepčilo. Kadar je prišel kak revež in jih je poprosil daru, niso nič rekli. Šli so v kuhinjo in čez malo časa so že prinesli kak dar in ga ponudili s prijazno besedo. Pri njih je bil v resnici blagoslov božji. Mati so vedno le dajali, nikoli jemali. »Slajše je dajati, kakor je-mati,«* so pogosto rekli.

Štokarjeva mati so bili zares čudovita žena. Vse so razumeli in vse so znali. Kako imenitno so opitali prašiča! S ponosom so ga kazali, ko je bil debel in okrogel kakor štrukelj. Ko so ga zaklali, so nam poslali koline in sicer kos »špeha« — tam, kjer je bil najdebelejši — pa klobas, in kako okusnih! Take so znali napraviti samo Štokarjeva mati. Skoraj polovico so razdali med sosede. A to jih ni motilo, vedeli so, da bo Bog drugo dal. Ko sem se možila, so mi podarili za rjuho platna, čudovito tenkega in mehkega.

Pri materi je vladal vedno najstrožji red, vse je bilo snažno in čisto, vsaka stvar je bila vedno na svojem mestu.

Značilna za Štokarjevo družino je bila tudi velika medsebojna ljubezen. Kaka sreča je materi sijala z obraza, ko so se ob praznikih ali počitnicah vrnili njihovi otroci domov, kako so jih gledali in poslušali! Vsi so bili živi, ta bolj zgovoren ko oni, vsi poprek so govorili, mati pa so se jim le smejali in jih ponosno gledali.

Glede razmerja med materjo in otroki bo pač vredno omeniti še nekaj. Nekoč so mati prišli iz Ljubljane in so povedali, da so jim na višjem mestu rekli: »Gospa, Janez ni samo Vaš, on je tudi naš.« Ne spominjam se več, ob kaki priliki se je to zgodilo, toda zdi se mi, da je bilo to kmalu po Janezovi novi maši. Mati so pač želeli, da bi Janez šel v službo, duše past, predstojniki pa so ga napotili na Dunaj, kjer je še študiral štiri leta in si pridobil naslov doktorja. Materi ni uspelo, da bi Janez ostal doma, zvedeli pa so, da Janez ni samo njihov. To sem sama slišala iz njihovih ust, brala pa o tem nisem doslej še nikjer.

S tem končam. Priznavam le še, da sem premalo večča v sukanju peresa, da bi mogla količkaj vredno orisati vse vrline, ki so dičile to blago ženo — Štokarjevo mater.

*

* Besede so iz Ap. del 20, 35. Krekova mati jih je najbrž dobila iz Tomaža Kempčana III, 54.

Ko je Krekova mati umrla, 9. marca 1903, zadela jo je kap, kakor pozneje sina Janeza in hčer Amalijo in menda tudi očeta Štupica, so otroci prodali tudi hišo »v Štoku«. Matere ni bilo več, pa tudi doma ne. Drugje so si iskali nove domove. Janez, ki je prej rad hodil na počitnice v Selca, se je sedaj zatekal na Prtovč ter tam pisal in pripravljaval »Zgodbe sv. pisma« za Mohorjevo družbo. Mati pa sniva večni sen v svojem poslednjem zemeljskem domku — na pokopališču v Selcih. Sin Janez, ki je vedno z veseljem proučeval in zelo cenil dobo prvih kristjanov, ji je postavil spomenik po vzorcu grobnih napisov v rimskih katakombah. V vzhodnem zidu selškega pokopališča je vzdana štirioglata sivobela plošča; na njej je še črna marmornata plošča nepravilnih oblik z belim golobčkom in napisom:

V MIRU!
MARIJA KREK
MCMIII

Dostavek. Pri pisanju tega sestavka sem se v mnogočem naslonil na ugotovitve g. inspektorja I. Dolenca (v Krekovih »Izbranih spisih«). Veliko sem zvedel tudi pri gdč. Cilki Krekovi, pri g. kanoniku J. Sušniku in pri gospe Jerici Jernejčičevi, ki je napisala tudi priobčene »spomine na Štokarjevo mater«. Vsem se za ljubeznivost prav lepo zahvaljujem. — V. B.

Ana Galetova:

Sem le deklica

Kaj pa poskušaš, ti zala pomlad,
z židano roko krog mojih vrat?
Jaz sem le deklica,
nisem cvet.
V lončkih na oknu stoje razžmarini
sivozelene kot moji spomini.
Nje potolaži —
njih bedne vršiče.
Jablan pod oknom te v upanju kliče.
Jaz sem le deklica,
nisem cvet.
Pri nas samo ena pomlad postoji,
le ena nas s čudežnim žarom ogrne,
ko gre,
se ne vrne.
Jaz sem le deklica,
nisem cvet.

Mati in Evharistija

(*Dalje in konec.*)

In prav te ljubezni, izražene vsaka na svojevrsten način, se mi zde kot plemenito cvetje vseh vrst, ki skupaj zloženo tvori eno samo prelepo celoto.

In glejte, drage žene, taka skupna celota, tak duhovni šopek bi morale biti me vsako nedeljo, ali vsaj vsak mesec pred obhajilno mizo. Pa prav vem, sestre moje drage, da bi se Gospod ljubeče sklonil k temu šopku in si ga pritisnil na srce.

O, presrečni šopek na Božjem srcu!

In tam bi zablestele bele lilije in zadehtele vrtnice in zagoreli nageljni, sladko bi zavonjale vijolice — oh, če bi se še cvetje osata primešalo vmes, še tisto bi izgubilo svoje bodice.

Davno je že gotovo, odkar nas je zadnjič pobožala materina dobra roka, davno je, da smo se kot otroci razjokali na njenih prsih, se umirili v njenem objemu.

Sedaj pa, čeprav nam mati še živi, kolikokrat ji zatajimo svojo bolečino, da ji ne ranimo srca. Bilo bi dvojno gorje.

Tam pa, na tistem Srcu, ki je za nas prelilo zadnjo kapljo krvi, tam bridkosti ni treba tajiti. Ni treba skrivati revščine, ne duševne, ne telesne, tam se raztožiš odkrito, razjočeš vso bolečino, kolikor jo je v tebi, vse gorje, ki se kopiči v srcu, vse svoje uboštvo smeš tam brez strahu in sramu razgaliti. In ko se razjočeš in razkriješ — ali ti ni lažje? Saj nam odleže že, če človeku potožimo. Če pa potožimo Bogu, ki nam je Oče — ali mati — prijatelj — učitelj, velik ali majhen, preprost ali imeniten, kakršnega pač išče in želi naše srce, kako bi pač ne začutile naše duše, da so našle, po čemer hrepene vedno in neutešeno: »Nemirno je človeško srce, dokler ne počiva v ljubezni, ki nikdar ne vara, se nikdar ne naveliča, nikdar ne zapusti. — Kako lepo piše Tomaž Kempčan v svoji »Hoji za Kristusom«: »Naj-ubožnejši je, kdor živi brez Jezusa, in najbogatejši je, kdor si je z Jezusom dober!« In zopet na drugem mestu: »Kdo je pač ponižno pristopil k studencu sladkosti in ni vsaj nekoliko sladkosti ondi zajel? Ali, kdo se, pri velikem ognju stoječ, vsaj nekoliko ne ogreje?«

Res ni mogoče, da bi vsaj nekoliko gorkote ne občutili ob tem Božjem ognju. Svet nam izgine izpred oči, duša pa v sladkosti vasuje pri Bogu. Roke se same od sebe sklenejo in v vročo prošnjo položimo pred Gospoda vse: svoje srce z vsemi slabostmi, z vso mlačnostjo in raztresenostjo in jezo in prepirljivostjo in nevoščljivostjo in zavistjo in lenobo in malodušnostjo. To svoje srce z vso ljubeznijo do svojega moža in otrok in staršev in bratov in prijateljev in dobrotnikov in kar nam je včasih celo težko — z ljubeznijo tudi do tistih, ki nas — sovražijo. Vso to našo ljubezen naj obžarja in izpopolnjuje Njegova najčistejša ljubezen.

In mu povemo še to, da v hiši ni kruha in ni soli in ni mleka in ni obleke in ni denarja. Da so otročiči bolni in poredni in žalijo nas in Njega in Ga možje ne ljubijo in Ga preklinjajo in še pijančujejo.

In če je že kdo naših dragih odšel v deželo, »odkoder več vrnitve ni« — ali smo res tako bridko ločeni od njih? O ne! Po svojem Božjem Prijatelju jim pošljimo pozdrave v deželo, kamor zdaj še ne moremo. O srečne duše, ki sprejemajo naše pozdrave po takem poslancu!

In, ko smo tako popolnoma izročile svoje drage in sebe vse svojemu Bogu, ali nam ni pot domov, v naše težave mnogo lažja? — Naše srce je postalo živ tabernakelj in s tem živim tabernakljem pridemo med svojo družino in koliko blagoslova ji prinesemo! — O mati! Vse svoje otročiče po sv. obhajilu pritisni vsaj za hipec na svoje srce. Nevidno ti jih bo blagoslovil On, ki je v njem. Mati, ki svoje dete šele pričakuješ! Tvoje srce — prestol božji — pod njim pa tako varno spravljen tvoj otročiček. Kako bi mogli taki otroci biti rojeni v pogubo! Oh — meni se zdi nemogoče!

Da, drage sestre! To niso malenkosti — taki dnevi — taka doživetja. To so veliki hipi in te velike hipe tem bolj doživljamo, čim večkrat se zatapljamo vanje. Koliko lažje potem človek prenaša gorje življenja in kako drugače začne gledati svet in njegove norosti.

Še pred nedavnim smo slišale na tem mestu besede: »Iščite najprej božjega kraljestva!« — Ali smo kaj šle vase in premislile, koliko smo došlej iskale božjega kraljestva? Morda smo ga — morda samo malo — morda celo nič. Ja — kako bi nam pa potem bilo vse drugo navrženo?

Često se mi vriva misel, ali ni vse te bede današnjih dni vzrok to, ker svet premalo išče božjega kraljestva! Ne išče ga — zato mu tudi vse drugo ni navrženo. In, ko molimo: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh, ali prosimo najprej, naj bi nam Gospod ne odrekel tistega kruha, od katerega živi naša duša, šele potem ga prosimo tistega kruha, s katerim bomo nasitili naše telo.

Pa če ga prosimo prvega — drugega nam bo navrgel in včasih še toliko, da še lahko kos odrežemo svojemu bližnjemu. Zato ne biti malodušna v težavah! Z vso silo so me nekoč zajele besede, ki sem jih čitala:

Kaj nad dobroto neba obupavaš —

kaj po tmuni in po blatu tavaš?

Glej — tudi zate kri odtod je tekla.

Ves bled — okrvavljen je stal pred mano
in kazal je na prsih črno rano:

O srce grešno! — Trše si od jekla!

O, da bi naša srca vendar ne bila trša od jekla, da bi tudi nad nami nekoč ne potožil Gospod: »V svojo lastnino sem prišel, a sprejeli me niso! Nisi me sprejela, mati slovenska, dasi sem te klical in čakal in čakam še vedno.« Ali veste, drage moje, da najbolj boli zavržena ljubezen? In ta zavržena ljubezen je tolikokrat — naš Bog — tako ponižno in krotko čakajoč v temni ječi tabernaklja na našo ljubezen.

Pravijo, da se dandanes več ne gode čudeži in če se, so silno redki. Jaz trdim nasprotno. Še se gode čudeži — tam pred obhajilno mizo jih človek doživlja v svoji notranjosti — človek, mislim, ki Božje ljubezni ni zavrgel. O sladki čudeži božje Ljubezni, ki so dani sleherni materi spoznati in doumeti v sebi sami, v svoji družini in zlasti v svojih otrocih! A teh čudežev ti doživela ne boš, če ne boš znala z Bogom občevati, se z njim pomeniti tako kot se zna pomeniti samo ljubeče srce z ljubečim srcem. Kako boš znala v otroško dušo vcepiti ljubezen do Jezusa kot malega otročička v jaslicah, če se ta otročiček tebi sami nikoli smilil ni? Kako boš upirala poglede svojih otrok vanj kot v krepostnega mladeniča, če sama po teh njegovih krepostih nikoli hrepenela nisi? In kako ga boš postavila v bridkostih življenja pred svojega sina — svojo hčer kot Moža Bolečin, če njegove bolečine sama nikoli ne premišljuješ in ne okušaš razumeti? O mati, mati, ti lepa božja vrtnarica, najlepša cvetka tvojega vrta je ljubezen in tiste moraš biti prežeta ti sama, da jo boš mogla sejati tudi v srca drugih!

»Presveto Srce, daj, da te ljubimo bolj in bolj!« Kako velika in Bogu posebno iz tvojih ust dopadljiva prošnja! In — če živimo v Božji ljubezni — ali nam potem more biti kakšna žrtev pretežka? Ker prav današnji časi zahtevajo velikih žrtev — velikih žrtev pa so zmožne le velike duše — in te velike duše bomo me same, če se bomo krepile s kruhom življenja.

»Vse premorem v Njem, ki me krepča!« Koliko lažje bomo prenašale pomankanje, bolezni, slabosti svojega bližnjega, da, še celo udarce — saj ne bomo več same. Gospod bo z nami, na njegov križ bomo oprle svojega — On nam bo Simon na našem križevem potu.

O, tisočkrat blagoslovljene in pokrepčane romarice! »Trpljenje žene bo žarelo v njenem povelicanju!«

Tako si mislim, da to strašno krizo današnjih dni ne rešujejo samo možje — naša sveta dolžnost je, da jim pomagamo. In — če možje rešujejo gospodarsko krizo, naj bi žene reševale duhovno. Po ženi je bil svet proklet — po ženi je bil odrešen in po ženi naj bo zveličan! Žena — mati — na kolenih pred tabernakljem, trudne roke sklenjene v vroči molitvi za svojih in svojega naroda srečo bo dopolnjevala in izpopolnjevala delo naših mož in sinov.

In zato, predrage žene in matere, ne hodimo tako mrzlo mimo tabernaklja! Mladi ljudje tega še ne razumejo tako — vsaj vsi ne — me vse pa, kar nas je tukaj, pa mislim, da smo že pogledale tako daleč v življenje, da smo spoznale in doumele: Vsaka ljubezen — pa naj bo še tako vroča in iskrena — je prazna in minljiva, če jo ne obžarja Večna Ljubezen.

Da bo ta Večna Ljubezen res obžarjala vse posvetne ljubezni naših src, zato pohitimo na tisto Srce, ki nas tako pristrčno-milo vabi: »Pridite, trudni in obteženi!...« Da — trudni in obteženi, a vendar, Gospod: »Če v srčni rani umije me ljubezen tvoja — nebesa bodo moja!« — In, da bodo nebesa moja — naša in vseh, ki jih naša srca ljubijo — to je vendar prvi in najvišji cilj naših src materinskih. Ko danes na tem mestu proslavljamo ta srca in

njih ljubezen in dobroto — danes, ko naši mali in veliki ali me same pre-
mišljujemo eno samo veliko in prelepo skrivnost: materino srce in globine
njegove ljubezni — danes zakličem na tem mestu vsem materam, živim in
mrtvim: Mati — najlepša in najčistejša moja ljubezen! Naj se tvoje
s trpljenjem kronano srce greje na tem in na onem svetu ob plamenu Večne
Ljubezni, katera nam je edino in najtrdnjše poroštvo Tvojega in naših
src zvestobe!

† *Beloglavec-Krajnc Draga:*

Na mostu

Pod mano valovi v daljo hite
in vračajo k meni nazaj se iz dalje;
Vsak val pa drugo nosi ime,
poslanstvo si drugo izbral je.
Glej! Velik in moten privali se sem,
srdito udari na skalo:
»Hitim, da še nocoj prispem
k vrtincu, kjer ladjico malo
v globino temno s seboj zavrtim.
To lepa zares bo igrača!«
»In jaz k obrežju zelenem hitim;
tam čredi bom krotki pijača.«

Srebrnobel valček k skalovju hiti,
brez zvoka na njem se razbije:
sto kapljic mi drobnih roko orosi,
sto kapljic v mavrici svetli zasije.
Kam bile ste vendar namenjene ve?
Ste cilj svoj morda zadele?
Potem ste bile tihe solze,
iz dalje ste k meni priskele.

Blagoslovljeno velikonoč!

Uredništvo in uprava.

Draga Beloglavec-Krajnčeva

Ali je res usojeno nam, starejšim, da moramo pisati posmrtnice mladim našim sodelavcem? Ali je mogoče, da je za Lojzetom Golobičem odšla še Draga, ki je bila poleg njega najmarljivejša sotrudnica »Vigredi«? Draga, s tolikimi načrti?

In vendar je res in ostane res, da je ni več med nami, a bo njeno literarno delo med nami imelo oni tih in lep spomin, ki ga ima le delo nekoga, ki je ves naš in ves z nami, njena dobrota in milina bo okoli nas, kakor je bila vedno, ko je še bila med nami.

Vse Vigrednice, ki so jo poznale pod imenom Krizantema, Morob Agard, Draga Kranjčeva in končno Draga Beloglavec-Kranjc, bodo rade prehodile njeno mlado življenje ob roki teh zapiskov, ki jih je »Vigredi« v uporabo vposlal njen žalujoči soprog.

Rojena je bila naša Draga 11. decembra 1904 v Celju. Svoja mlada leta je preživela v Velenju. Lepota teh krajev je nudila njeni dovzetni duši množino prvotnih vtisov, ki jih je vse že zelo zgodaj prelila v nežne stihe. Ljudsko šolo je obiskovala v Šoštanju. Napravila je izpit za tri razrede meščanske šole v Mariboru in je v l. 1920. do 1924. obiskovala zasebno učiteljske šolskih sester v Mariboru. Dve leti je bila notranja gojenka. Ves čas študija je bila voditeljica dijaških krožkov in organizacij na šoli. Meseca junija 1924 je maturirala z odliko v slovenskem in nemškem učnem jeziku. Njena prva služba je bila Plešivec pri Šoštanju, kamor pa po želji staršev ni šla, ampak je šele 6. januarja 1925 nastopila učno mesto učiteljice v Sv. Rupertu v Slov. goricah. Tu je ostala pet let do 31. januarja 1930. Med tem je 20. aprila 1927 napravila usposobljenostni izpit z odliko. 10. junija 1929 se je poročila v Celju v cerkvi sv. Danijela s svojim tovarišem Maksom Beloglavcem, s katerim jo je vezala do smrti iskrena ljubezen. 1. februarja 1930 je bila imenovana za učiteljico na Remšnik pri Marenbergu in je službovala v tem kraju do 10. oktobra 1936. Kakor že v Sv. Rupertu, tako je tudi tu vsa živela za šolo. S svojimi tovariši je ustanovila šolski oder, za katerega so sami pripravili in naslikali kulise, a središče vsemu

delu je bila Draga. Tudi igre je sestavljala sama in še sedaj pripovedujejo ljudje, kako lepe so bile in kako zelo je doumela njihovo razumevanje.

1. februarja 1933 je postala mlada mamica in je podarila svojemu možu sinčka Danilčka. Pravzaprav se je tedaj začela njena bolezen, katera jo je spremljala do njene prezgodnje smrti. Celo leto je hodila od zdravnika do zdravnika in se je končno odločila za operacijo na kliniki v Zagrebu 9. februarja 1935; odstraniti so ji morali vranico. Na posledicah operacije je vedno bolj bolehalo in je 16. februarja letos umrla.

To bi bili na kratko njeni vnani življenjski podatki, vendar Vigrednice lahko iz njenega tako lepega sodelovanja pri »Vigredi«, še vse bolj spoznajo njeno veliko srce in plemenito dušo. Bila je zelo nadarjena, dobra, mila in je takoj prvi trenutek napravila nepozaben vtis. Znanci in prijatelji trdijo, da je znala samo s svojo navzočnostjo vplivati na svojo okolico, da kjer je bila Draga zraven, se nikdar ni prepiralo. Zaradi tega je imela tudi velik ugled, zlasti med svojimi tovariši in tovarišicami, otroci pa so jo ljubili kakor mater. Že s pogledom je znala vplivati nanje in še celo na najbolj zakrknjene grešnike.

Zelo rada je čitala in prečitala zelo mnogo knjig, a to neverjetno hitro, a tako temeljito, da si je po več dni zapomnila dobesedno cele odstavke. Zlasti mnogo se je zanimala za slovensko pa tudi nemško pesništvo in je glavnejše pesnike zelo dobro poznala in njih važnejša dela znala na pamet.

Draga je bila pesnica po božji volji. Že, če pogledamo samo »Vigred«, moramo spoznati, da je vsako doživetje svojega mladega življenja znala pesniško oblikovati in ga spraviti v lahke, neprisiljene, blagodoneče verze. Besede so ji gladko tekale, vendar ni grmadila besed, da bi z njimi prisiljeno izražala, ampak je za vsako misel našla takoj primerno besedo.

V »Vigredi« se je pojavila prvič še kot dijakinja pod imenom Krizan-tema. Leta 1930. imamo pod imenom Morob Agard prvo njeno pesem »Obisk«. Leta 1931. je prispevala petero pesmi. Leta 1932. je pod prvimi deli napisala še svoj psevdonim Morob Agard, kmalu pa je prišla na dan s pravim imenom in je v tem letu prispevala »Vigredi« trinajst pesmi. Leta 1933. je prvič poslala štiri krajše črtice v nevezani besedi, razmišljajoče vsebine in daljšo povest »Klopotci pojo«, ki opisuje pisano življenje Slovenskih goric. Poleg tega je v tem letu poslala še »Vigredi« dvanajst pesmi.

Leta 1934. je zopet poslala enajst pesniških prispevkov. Leta 1935. kljub svoji bolezni šest globoko občutenih pesmi. Leta 1936. je prispevala z dvema daljšima črticama, namreč »V gorah« in »V zatišju«, ter še dve zimski pesmi.

V letošnjem letu je v januarski številki prispevala črtico »Lojzina zadnja noč«.

12. februarja letošnjega leta pa je, takorekoč dan pred smrtjo naročila svojemu soprogu, naj poišče iz zbirke še neobjavljenih pesmi štiri, od katerih imamo eno v tej številki, tri pa priobčimo drugič kot Dragin »labodji spev«.

Draga pa je bila tudi še slikarica. Zapustila je v svoji ostalini prav dosti akvarelnih in oljnatih slik. Poleg verskih (Madona, Kristus in sveti Peter) je slikala tudi pokrajinske in so ji služili za motive pogledi v okolico Remsnika in Slovenskih goric.

Poslavljam se sicer od naše Drage, vendar bo njen duh živel med nami, ker so nam Vigrednicam njeni pesniški proizvodi v celi vrsti letnikov »Vigredi« one svetle točke, h katerim se bomo rade vračale ob najrazličnejših trenutkih življenja in se bomo ob njenih svetlih mislih poživile in ostanemo z njo tudi poslej v trajni zvezi.

Hvaležen ji bodi spomin!

† *Tilka Lamprechtova:*

Sestra Dragica

(Nadaljevanje.)

Stara navada je na Koroškem, da se dva dni pred žegnanjem plete venci. V ta namen zbirajo dekleta cvetje po vseh bližnjih vaseh. Polne košare ga nanosijo skupaj. Toda še ni dovolj. Ob Dravi raste drobno zelenje, ki mu pravijo »kržiči«. Tega in smrekovih ter jelovih vejic naberejo. Vse to znesejo k cerkvenemu ključarju. To delajo po večini še otroci. Zdaj pa pride na vrsto delo velikih.

Komaj odzvoni večerni ave, že se začno zbirati dekleta, malo pozneje pridejo še fantje. Dekleta plete vence, fantje jim »pušljajo«, to se pravi, trgajo cvetje in zelenje in ga podajajo pletilkam v šopih v roke. Vsako dekle ima svojega »pušljača«. Vsak fant pa gleda, da ga ne prehiti tekmeč. Nekaj časa govoričijo, potem pa začno peti in pojo brez nehanja: Najprej narodne, pa še nabožne, potem pa še kako »nerodno«, ljubavno, šaljivo. Pojo, da jim žare obrazi, a roke se urno gibljejo in venec za vencem roma ven na rosno trato. Dobro si zapomni: ta je pletla tega za oltar, ona onega za prižnico itd. Na žegnanju jih bodo vsi ogledali. Zato se dekleta pač trudijo, da so venci lepo spleteni.

Lepa je ta navada, žal, da že izumira.

Ivanka se je veselila, da bo še enkrat praznovala žegnanje. Pravzaprav se ni toliko veselila žegnanja, ampak prejšnjega večera, ko bodo pletle vence. Spadala je že med odrasle in dobro je znala plesti. Upala je, da ji bo »pušljaj« Mirko, saj je njen sosed. Do tistega večera se ji ni posrečilo govoriti na samem z njim, zato mu ni mogla zaupati svoje nove odločitve.

Komaj so Svetinovi odmolili angelovo češčenje, že so pričebljala prva dekleta. Takoj za njimi sta priropotala dva fanta. Dekleta so nato sedla za mizo. Komaj sta fanta vstopila, so začele priganjati: »Le sem, le hitro, da bomo prej gotovi!«

»Eni bi še pušljaj, ampak dvema to pa ne pojde,« se je obotavljal Peter in škilil k Ančki. Lenka je opazila njegov pogled in ga podražila:

»Le k Ančki sedi, saj zato si tako hitro prišel, ker si se bal, da bi se ji kdo drugi ponudil.«

Peter je pogledal Ančko in ko mu je pokimala, je sedel k njej in začel trgati vsevprek: zelenje in cvetje. Ančka mu je pokazala že načeti venec:

»Samo bele, to bo za Marijin oltar.«

France je prisedel k Pepci in vprašal:

»Ali boš ti tudi belega?«

»Jaz bom raje rdečega,« je odvrnila.

Micka in Lenka sta si morali »pušljati« sproti. Obe je to jezilo. Delo ni šlo od rok. Micka je vabila Lenko in Lenka Micko, naj ji »pušlja«. France ju je vpraševal, kje imata vendar svoje fante.

»Nimava jih,« se je odrezala Lenka.

»Tega ne verjamem,« je dvomil Peter.

»Jaz tudi ne, je menil France in pogledal oprezno okrog sebe. Ko je videl, da so še sami, je hudomušno dodal:

»Če bi ne imeli, oziroma ne pričakovali »pušljačev«, bi že privlekle kako smrkavo otroče s seboj.«

»Teh tako ne bo manjkalo,« je pripomnila Pepca, Lenka pa je kimala:

»Mojcka bo prignala eno, Neža kar dva, Treza tudi enega in ...«

»Lojza štiri, Katra tri. Vsaka bo sedla k drugi mizi, da človek še z jezikom ne bo smel ganiti,« je zaropoval France. Peter je pritrdil:

»Ne samo z jezikom, še z očmi ne, da ne pohujša »nedolžnih angelov«.

»Posebno Mojcka naj varuje svojega Anžeka pred pohujšanjem,« se je rogal France.

»Tega, pa tega, ta jih ima s svojimi dvanajstimi leti več za ušesi, ko mi vsi skupaj.«

»Mojcka pa trdi, da je angel.«

»Saj je, — z rogovi!«

Če govoriš o volku, volk pride. Tudi Mojcka je, kakor bi jo klicali, tedaj prišla in z njo njen Anžek. Dasi so sedeli kar moč na široko, je vendar sedla k isti mizi ne meneč se za kisle obraze že navzočih, ki so kar umolknil in se skrivaj spogledovali.

K sreči sta takoj za Mojcko prišla dva fanta in sedla k drugi mizi, pa namigavala na Mojcko in Anžeka. Dekleta je silil smeh; da ga zataje, so zevala in pokašljevala, kakor bi bila vsa prehlajena. Iz zadrege jih je rešila Micka, ki se je hudovala:

»Glej jih, lenobe! Tam se vsedeta in zijata, namesto da bi pomagala.«

»Saj vidiš, da je polna miza. Drenjati se ne marava. Pridita raje vidve sem, pa bosta videli, kaka pušljača sva,« je vabil Nace in pomenljivo mežikal.

To je bilo dekletoma všeč; zato sta se nalašč obotavljali in ugovarjali. Fanta pa, ki sta dobro vedela, da se samo na videz ustavljata, sta dalje tiščala svojo, nazadnje je Lipe kar šel in jima odvzel vse cvetje in zelenje. Tako sta morali za njima.

Prišli so še drugi in kmalu so bile mize zasedene. Govorili so, se smejali in šalili. France je dražil Pepco, da je kisla in črna, kakor bi bila malicala kumare.

»Saj sem jih.« Čez čas je dodala: »Saj sem res slabe volje.«

»Pa zakaj? Kaj pa ti nagaja, jaz ali venec?«

»Ne ti in ne venec, nekaj drugega.«

Zelo sem radoveden, kaj te vznemirja. Povej mi, no!«

Radovedni so bili tudi drugi, ki so se ozirali na Pepco. Ta je še nekoliko pomolčala, nato pa povedala:

»Jezi me — Kranjčeva Ivanka.«

»Zakaj, čemu?« so se čudili vseprek, da so postali še pri drugih mi-zah pozorni.

»Čemu? Ker si je zmisllila, da pojde v samostan.«

Nekateri, ki še niso vedeli, so se čudili in vpraševali, če je tudi res. Naenkrat so vsi govorili o tem. Petru pa ni šlo v glavo, da bi mogel kdo biti zaradi tega slabe volje.

»Pepca, radi tega si slabe volje? Vesela bodi, se bo vsaj ena manj borila za klače.«

»Ti ne poznaš te princezinje, če misliš, da bi se borila za koga izmed vas. Tega se ne bojim, ampak jezi me, ker zdaj naša mati samo o tem govoré. Vsak dan mi jo desetkrat stavijo za zgled.«

Pri drugi mizi je razlagala Lenka:

»Ne zdi se mi prav nič čudno, da se je tako odločila, saj se je vedno držala bolj sama zase.«

»Da, da, že v šoli se ni marala družiti z nami, samo Mirkota je rada imela,« je pripomnil Lipe. Pa se je oglasil še Nace:

»Gliha vkup štriha. Mirko bo duhovnik — Ivanka bo nuna, vse lepo in prav. Če bi pa Mirko ne študiral, bi tudi ona ne silila v samostan.«

»Pojdi, pojdi, nikar ne obrekuj! Ivanka je stara 15 let, pa bo misllila na take stvari. Knjige jo vesele, saj je bila v šoli vedno med prvimi.«

»Glavico ima res pametno,« jo je pohvalila Mojcka.

»In roke bele, kakor mestna gospodična,« se je ogrel Peter. Pepca ga je zasmehljivo pogledala:

»Bele, bele, ki raje drže pero, kakor pa metlo!«

»Zato je pa pametno naredila, da se je odločila za samostan,« je poudarjala Mojcka.

Tedaj je prilo še nekaj fantov in deklet. V hipu je bil pozabljen prejšnji pogovor. Zbadali in dražili so prišlece:

»Tako počasni ste; gotovo ste se že naspali poprej?«

Ti so se zagovarjali: »Saj nismo še zadnji!« Razgledali so se okrog in naštevati:

»Slatnikove Micke še ni, Česmunove Lojze tudi ne, Drvarjeve Marte —«

»No, te pač ne bo,« je posegel nekdo vmes in se je pomenljivo nasmejal. Rad bi bil še nekaj povedal, a Mojcka mu je poslala zaporedoma sva-

rilen pogled in v skrbi pobožala Anžeka, ki je besede lovil z očmi in ušesi, a popolnoma molčati oni le ni mogel; zato je zapel:

»Pa peč se bo podrla — — —«

Fantje so se smejali, dekleta pa so vendarle prišla v zadrego, pa ne toliko zaradi pesmi in njenega pomena, nego bolj zaradi obupnih obrazov starejših deklet. Dregale so fante pod mizo, naj vendar molče. Pa bi bili še nalašč nagajali, da ni tedaj vstopil Mirko. Tako pa so klicali Mirka na vseh krajih, da ni vedel, kam bi šel. Nobenemu se ni hotel zameriti. Gledal je po navzočih in iskal — ne prostora, — ampak dragega obraza. Pa ga ni našel.

France je uganil, koga išče študent. Ker je bil blizu njega, ga je podražil:

»Ali iščeš dekle, ki nima pušljača — a? Pridi pomagat Mojcki. — Anžek že spi.«

»Bom raje počakal, morda še katera pride.«

»Ne vem, če bo prišla. Sploh — kaj pa ti misliš o njej?«

»O kom?«

»E, saj veš — o Ivanki vendar!«

»Kaj mislim o Ivanki? Da je dobro in pametno dekle.«

»Da tako sodiš o njej, nam je znano. Le to bi rad vedel, kaj praviš na to, da tako dobro in pametno dekle gre v samostan?«

»Kaj?« je zategnil Mirko in napravil neumen obraz. Ni vedel ali sanja sam, ali sanjajo drugi, ali ga imajo za norca. Tedaj je vse govorjenje potihnilo, vsi so gledali vanj in zavreščali vsevprek:

»Kaj ne veš? V samostan gre, morda že jutri.«

Mirkotu je bilo, kakor bi ga kdo udaril po glavi. Ivanka pa v samostan? Ivanka, ki si jo je v duši izbral za nevesto, na katero je mislil med učenjem, ki mu je bila ljubša od vseh vitkih mestnih gospodičen? Ne, saj ni mogoče!

Sedel je k Francetu in dvomil:

»Pa menda ne bo res?«

Pa je pritrdila Pepca:

»Res je, pa še kako res. Vsa vas govori o tem. Sicer pa, kako, da ti tega ne veš? Kaj je vajino prijateljstvo tako rahlo?«

A Mirko še ni mogel verjeti; zmajal je z glavo:

»Ne morem verjeti.«

Pepca ga je škodoželjno pogledala in rekla zbadljivo:

»Vprašat jo pojdi, boš pa lahko verjel!«

Pa se je oglasila Lenka:

»Kaj boš hodil, saj pride sem.«

»Ali veš, da pride?« so vpraševali drugi.

»Seveda, obljubila je.«

Petru se je Mirko smilil, dasi sam ni vedel, čemu. Tudi njemu je bilo žal po Ivanki, kako ne bi ta ločitev zadela Mirka, ki ji je bil kakor brat. Nagnil se je k njemu:

»Zapeli ji bomo za slovo, kaj lepega, da nikdar ne bo pozabila tega večera.«

»Tisto: Oh zdaj, oh zdaj!« je svetovala Ančka. Peter je ugovarjal:

»Vsi bomo žalostni.« Pa se je namrdala Pepca:

»Čemu bi bili mi žalostni, saj mi ostanemo tu in ona — čemu pa gre? Jaz že ne bom žalostna.«

Nekateri so pritrdjevali Pepci, drugi molčali in mislili svoje.

Spet je zacokljalo v veži in vsi so se uzrli v vrata. Res, najprej se je zmašila skozi vrata Kožuhova Katra, takoj za njo je prišla Ivanka. Zardela je, ko je videla toliko oči v sebe uprtih; vsake oči so jo gledale drugače: ene sočutno, druge zavistno, tretje škodoželjno, četrte radovedno. Gledale so jo tudi Mirkove oči. Ta pogled ji je segel v dno duše, ji razburil srce, da ji je oblila ves obraz rdečica.

Mirko ni umaknil oči od nje. Ves svet okrog njega je zginil, videl je samo njo, ki jo je imel za sestrico in svojo nevesto. Planil bi k njej in zakričal: »Kaj ne, da ni res?« Pa ni storil tega, ker je en sam pogled nanjo zadostoval, da ni verjel. Dekle tam pri vratih ni bila več otročja Ivanka, bilo je resno dekle, ki si je začrtalo pot, ki gre naprej do cilja. — Do cilja? Kaj je njej cilj? Znanje in učenje. — Da doseže to, žrtvuje vse drugo. Ivanka, — ne veš, kaj počenjaš! Ni v znanju popolne sreče.

Toda ne samo obraz, tudi obleka je izdajala, da se Ivanka poslavlja od kmečkega stanu. Imela je na sebi sicer preprosto temno obleko, ki si ji je lepo prilegala in jo delala vitko in postavno. Čez ramena so ji padale dolge svetle kite. In nje je dihala deviška čistost.

Našla je prostor in sedla. Mirko je moral prenehati s svojim opazovanjem. Komaj se je lotila dela, že je vstal Mirko in sedel k njej; ni se zmenil za poglede, ki so mu sledili.

Dali so ji košarico nagelnov in rožmarina, naj splete venec za tabernakelj. Lotila se je dela z vnemo in Mirko tudi. Zbiral je nageljne in trgal rožmarin na drobne vejice in gledal na bele roke, ki so se urno gibale in bile polne nemira. Videl je, da drhte, a tega ni vedel, da drhte le zato, ker se jih dotika s svojimi, ki trepečejo kot roke starca. Od rok mu je plezal pogled višje gori po njej in obstal na njenih ustnicah. Še so bile otroške, a ob straneh je podrhtevala komaj vidna zareza, ki jih je spreminjala. In tista jamica sredi lica je izražala bolest. — Posledico težkega duševnega boja.

Nekaj časa so ju opazovali, ko so se pa naveličali, je spet završelo in zašumelo po sobi.

Tedaj je, komaj slišno vzdihnil Mirko:

»Ivanka!«

Dvignila je pogled in se srečala z njegovim. Čudno ji je bilo v duši ob tem pogledu, tako čudno, da je vsa prebledela in zopet zardela, huje ko poprej. Toda zavedla se je, da preži nešteto pogledov nanjo in nanj in spet povesila glavo in hitela z delom. Mirko pa se je sklonil bližje in govoril z navadnim glasom, kakor, da pripoveduje nekaj vsakdanjega:

»Ivanka, nekaj sem zvedel. Ali veš, kaj?«

»Kako naj jaz vem?«

»O, da bi le res ne vedela! Vsi govorijo o tem, samo tvoj prijatelj ni vedel nič in ne more verjeti. Ivanka ali je res — reci, da ni res!«

»Mirko, res je. Toda ne vprašuj me tukaj, opazujejo naju.«

Res so postajali okoli njiju, ker se jim je zdelo, da govorita pretiho. Mirko je umolknil in hitro zbiral najlepše nageljne. Brskal je po košarici in našel prav na dnu krasen cvet, nagelj, ki je rdel ko kri in gorel kot ogenj. Ponudil ga ji je, ga umaknil nazaj in dal drugega. Ogledal se je okrog sebe in se prepričal, da nobeden ne opazuje. Spet se je nagnil k njej in prosil:

»Kako je lep ta nagelj. Shrani ga zame. Dala mi ga boš potem, ko pridem pod okno.«

Preplašena se je ozrla vanj. Prosil jo je ne samo z besedami, ampak še vse bolj z očmi:

»Ivanka, jaz moram govoriti s teboj. Moram. Ivanka, moram!«

Ivanka ni odgovorila, le s spretno kretnjo je shranila nagelj za moderček. Neopaženo jo je prijel za roko in jo stisnil.

»No, kaj pa je nocoj s petjem,« je klical nekdo.

»Hej, Mirko ali so ti usta zamrznila?«

»Sam vendar ne morem peti!«

»Kaj sam — začni, pa bomo vsi peli.«

»Bi, pa ne vem, katero.«

»Ivanka naj izbere.«

Ivanka je dvignila glavo in pogledala Mirka:

»Pa daj, začni tisto: Ko ptičica sem pevala . . .«

Mirko je začel, France je udaril čez, Peter je basiral. Poprijela so tudi dekleta, tudi Ivanka je pela, pa ji je naenkrat zmanjkalo glasu, zakaj — Mirko je pel tako čustveno, naravnost iz srca se mu je trgal odpev: Oh zdaj, oh zdaj, pa nikdar več, veselje moje preč je, preč . . .

Užalostila jo je pesem, tako užalostila, da si je utrnila iz očesa svetla solza in padla — na Mirkovo roko. Prestrašena jo je hotela obrisati, pa je umaknil roko in jo nesel na ustnice. Nihče tega ni opazil, saj se je večina ob tej pesmi raznežila in si brisala solze. Fantje sicer niso jokali, a glasovi so jim vendar čudno mehko drhteli in eden za drugim so pogledovali Ivanko. Pa so le speli do konca to pesem in Mirko je, ne da bi koga vprašal, začel drugo: »Bom šel na planine . . .«

Ta je posušila solze, saj se ni nanašala na Ivanko. Ivanka nima fanta, ki bi tako pel — in tudi ne umira. — —

Tako so mislili. Le Mirko je čutil, kar je pel in Ivanka je začela slutiti v sebi nekaj novega, neznanega, skrivnostnega. Večkrat je morala dvigniti pogled in vselej je srečala njegove temne oči, ki so govorile, govorile govor brez besed, govor poln skrivnosti.

Mirko pa je pel, kot bi hotel v pesem izliti vso svojo duševno muko, pel brez prenehanja, pesem za pesmijo, same bridko otožne. — — — O

ločitvi, o izgubljenem raj, o srčnih bolečinah, o dekletu, o mamici, o domovini.

Naenkrat je bila ura enajst. Gospodinja je prinesla kavo in pogačo. Razdelila je žlice, posegli so po njih in zajeli. Študentu je prinesla domača hči kavo v posebni skodelici.

»Ker tako lepo poješ,« je rekla.

Pojem, si je mislil, ker mi duša joka, da se poleže strašna vihra, ki je v njem.

Potem ni več pel, če tudi so ga nagovarjali. France je začel neko veselo popevko, toda Mirko ni pomagal.

Nekatere so bile že gotove s svojimi venci. Ančka je naganjala Lenko, naj hiti; njen venec se je že svežil na travi. Fantje so ju ostavljali. France je grozil:

»Le čakajta, nič ne bo s spanjem, preden nismo vsi gotovi. Bomo vse rože potrgali z oken. Kaj ne, Peter, da bova?« Peter je kimal in gledal Ančko.

»O že prav, da vem. Jih bom že skrila, preden vidva do nas prištor-kljata.«

»Ančka, saj tvojih ne bom, če mi boš dala šopek, ker sem ti tako dobro pušljaj,« se je Ančki dobriklal Peter.

»Dala ga bom, pa ne nocoj.«

»Kadar pridem pod okno,« je zašepetal.

Preden je Ančka odgovorila, jo je potegnila Lenka in odhiteli sta. Pepca je gledala za njima in se jezila, da ni prav nič prijetno. Peter jo je tolažil:

»Čakaj, šele bo!«

»Danes ne več, saj bo takoj dvanajst. Čas je, da gremo spat,« je rekel Mirko in se dvignil. Ivanka je končala svoj venec. Čakala je še na sosedovo Katro. Mirko je voščil lahko noč in odšel. Kmalu za njim je šla ven Ivanka, ki je nesla svoj venec na trato. Zunaj je stal Mirko. Ko jo je ugledal je urno pristopil in še enkrat zaprosil:

»Ivanka, pridi kmalu, čakal te bom.«

Potem je odhitel naprej in izginil med drevjem. Iz veže so prihajali drugi. Ivanka je položila svoj venec v rosno travo in odhitela nazaj v hišo. V veži jo je objel Lipe:

»Ivanka, Ivanka, kaj si naredila?«

»Kaj? Nič!«

»Vsi smo žalostni, najbolj pa študent.«

»Kaj meni to mar.« Izmaknila mu je roko in odhitela v sobo. Tu so pa že čakali na njo.

»Ivanka, zakaj pa je Mirko tako žalosten?«

»Kaj vem? Radi mene gotovo ni.«

»Radi tebe ne? Samo zaradi samostana?«

»Saj ne gre on v samostan, ampak grem jaz.«

»Saj sem še jaz žalosten« je zdihnil Peter.

»Jaz tudi, — jaz tudi —« so kričali vsi drug za drugim.

Pepca se je zavrtila:

»Saj ni Ivanka edino dekle na vasi.«

»Pa je edina, ki nas zapušča.«

»Ivanka, ostani raje tu pri nas! Glej vsi te imamo radi. Verjemi, da ni nikjer na svetu tako lepo, kot pri nas.« Ves se je ogrel Peter in govoril toplo in odkritosrčno. France je dregnil Pepco.

»Ali ga slišiš, kako zna govoriti?«

»Tudi njemu ugaja »gospodična«. Bolj ko me kmetice. Le čakaj — Ančki povem.«

Tedaj je tudi Katra končala svoj venec. Ivanka je bila vesela, da se bo kmalu rešila teh pogledov in izpraševanj, bilo ji je žal, da je sploh šla med ljudi. Samo razburili so jo. Da je njen nemir prihajal od drugod iz nje same, se ni zavedala.

(Dalje prih.)

Vitko:

Žosistke

Danes tudi pri nas postaja pereče vprašanje »Katoliške akcije! Na vseh koncih in krajih vstajajo pokreti, ljudje, skupine, listi in idejne združitve, ki jim je glavni namen rušiti ugled božji, božji zakon in evangelij. Sem je sv. Oče postavil kot protiutež združenje vseh laičnih katoliških sil — Katoliško akcijo! Pri nas v Sloveniji nimamo še popolnoma določno izvedene organizacije Katoliške akcije, a pri posameznih stanovskih oddelkih že lahko opazamo, v katero smer bo krenila organizacija Katoliške akcije pri nas! Belgijska delavska Katoliška akcija — »JOC« (izg. ŽOS, kar pomeni okrajšavo za »Jeunesse ouvriere chretien« — zvezo »Mladih katoliških delavcev«) je postala vzgled vsem Katoliškim akcijam po svetu! Sv. Oče je o tej belgijski Katoliški akciji pisal: »Žosizem predstavlja vzorni tip Katoliške akcije« in drugič je zopet dejal, da je žosizem takšna Katoliška akcija, kakor si jo je on predstavljal! Po poti, ki jo je v organizacijskem smislu, pa tudi delovnem, zarisal žosizem, bo hodila tudi naša slovenska Katoliška akcija prav gotovo in zato ne bo nič škodilo, če izpregovorimo prav na kratko o žosizmu samem, posebno pa o ženskih, deklških oddelkih žosizma.

Ko je mladi duhovnik Josip Cardyn (izg. Kardajn) na svojih službenih mestih spoznal, koliko zlo preti mladi katoliški in vsej ostali delavski mladini v Belgiji, je sklenil navdušiti te mlade fante in dekleta za posebno organizacijo, ki bi temeljila na krščanskih normah, ki bi bila zasidrana v Bogu in veri. Ta organizacija, ki bi naj nadomestila vse druge strokovne organizacije, ki bi te organizacije izpopolnila, ki bi objela vso belgijsko delavsko mladino, je gotovo Katoliška akcija. Pričel je z delom! Vztrajnim, doslednim in natančnim delom! Ni se ustrašil naporov, ne težav, tudi zasramovanj in posmehovanja ne! Bil je apostol misli in ideje Katoliške ak-

cije in šel je z nekaterimi svojimi fanti, ki jih je pridobil za stvar, na delo. Študirali so, pripravljali se, molili, se shajali in drug drugega poučevali! Dolga so bila leta velikih priprav za veliko delo! Potem so izdelali program dela in udejstvovanja! Ko je mladi Cardyn spoznal, da ima dovolj veliko število mladih fantov-borcev (militants) imenovanih, je stopil na plan in kmalu nato odšel v Rim k sv. Očetu, ki ga je sprejel v dolgi avdienci in ga nato odpustil in poslal nazaj v Belgijo z naročilom, da po tej poti gre naprej, da prekvasi s svojo žosistovsko organizacijo belgijsko delavsko mladino in po njej vso Belgijo in svet! Res je žosizem odslej korakal od zmage do zmage, uspehov je beležil nebroj, osvajal je srca vseh belgijskih delavcev in delavk, jih oklenil v svojem objemu in jim dal nalogo: »Bodimo mladi delavci, ki si v Bogu, bratski ljubezni in delu gradimo boljšo bodočnost!« Veliki žosistični kongres, ki se je vršil 25. avgusta 1935 v Bruxellesu, je pokazal, da je iz majhne, komaj 600 ljudi broječe organizacije, nastala velesila, ki se ničesar ne ustraši, ki se ji ni mogoče postaviti po robu. Sto tisoč mladih delavcev in delavk iz vse Belgije je ta dan pristopilo med svečano službo božjo, ki jo je daroval papežev legat kardinal van Roey, k sv. obhajilu in s tem svečanim aktom pokazalo, da jim je vir vseh moči in sil, ki jih rabijo nujno v življenju in boju z božjimi sovražniki — Bog — presveta Evharistija. Temu veličastnemu kongresu je prisostvovalo nešteto delegatov posameznih nacionalnih žosistovskih organizacij, kajti medtem se je organizirala žosistovska internacionala in objela s svojim pokretom že mnogo držav. Bili so navzoči trije kardinali, zastopniki vlade in vseh mogočih institucij, ki so s svojo navzočnostjo dokazali, kako visoko cenijo in spoštujejo žosistično organizacijo in njene borce in borke!

Danes je žosizem velesila, ki šteje nad stošestdeset tisoč članov, od katerih se 6000 borcev bavi izključno le z organizacijo Katoliške akcije — žosističnih sekcij, kakor se imenujejo njihove edinice. Žosizem vrši danes v Belgiji in po svetu, kjer je organizirana njegova internacionala, veliko socialno, kulturno, moralno in versko akcijo, akcijo, ki od teh mladih in idealnih fantov in deklet zahteva res pravih in velikih žrtev, ki jih pa vsi srčno radi prinašajo žosizmu, saj so vsi apostoli svojega pokreta.

Nekoliko si oglejmo podrobneje ženske oddelke žosizma, ki nosi v okrajšavah ime »JOCF«, kar pomenja »Mlade katoliške delavke«. Kakor moški žoszem, je tudi ženski organiziran po krajevnih sekcijah, lahko bi jih primerjal celicam, ki so ustanovljene v vsakem najmanjšem kraju, kjer so mlade delavke le pripravljene delati in vršiti akcijo. Saj so same izpovedale v svojem ilustriranem časopisu: »Mlade katoliške delavke smo, ki hočemo z vsemi svojimi silami izpremeniti in izboljšati položaj naših delavskih sestra! Zato pa zahtevamo urejenost in pravico za delavski razred, zahtevamo veliko socialno in moralno reformo, zahtevamo, da se razredni boj nadomesti s sodelovanjem vseh razredov in stanov!« (Joi et travail 1934.)

Te sekcije imajo svoje posebne študijske krožke, v katerih si mlada dekleta poglobljajo svoje obzorje, študirajo socialne, moralne in verske pri-like svojega okolja in socialno vprašanje na splošno. Njihov študij je pred-

vsem usmerjen v natančno spoznavanje terena, kjer morajo delovati in razviti akcijo za svojo stvar. Tudi za ženske oddelke velja zlato pravilo, ključ uspehov vsega žosističnega gibanja, ki obsega v treh kratkih besedah — OPAZUJ! PRESODI! STORI! — vso učenost in vso skrivnost žosistovskih uspehov. Na podlagi tega podrobnega študija prodrejo do največjih tajnosti družinskega življenja, moralnega, socialnega in verskega ustroja svojega terena in ljudi, ki jih morajo pridobiti! Saj je sam Cardyn dejal nekoč svojim borcem: »V vsako družino, v vsako dušo, v vsako srce morate prodreti!« Kdo bi mislil, da ustvarja žasistovska centrala načrte dela za vse svoje posamezne skupine, pa bi se zelo motil! Tu prav tiči umetnost uspeha! Namen krožkov je, da izdelajo načrt dela in akcije za svoje okolje sami, da ta načrt prilagodijo svojim razmeram; celo dalje gredo, vsak posameznik izdelava za svoj lasten teren dela in akcije svoj načrt, po katerem ve, da bo uspel! Tu se lepo odraža tista velika svoboda načina dela, ki vlada v žosistovskem gibanju. Dekleta, posebno delavke, imajo gotovo tu zelo težko nalogo, toda ta naloga je tako posebna, da jo samo dekle more izvršiti in doseči uspehe! Poglobiti se je treba v žensko dušo, poznati do podrobnosti vse prilike, ki vplivajo na ženo, poznati do vseh podrobnosti zahteve žene in tem vsem faktorjem je treba načrt dela, akcije prirediti! Razmere, okolišje, prilike določajo način dela, ne pa načrti in načini prilik, kakor poskušajo delati to nekateri!

Ženske sekcije goje zraven tega še posebno močno propagando za vzgledno in močno družinsko življenje. Njihovi časopisi, predvsem pa že omenjeni list »Joi et travail« (»Veselje in delo«), so polni člankov in razprav o družinah, družinskem življenju, otroku, družinskih razmerah in prilikah, polni visokih in močnih slavospevov družini in družinskemu življenju, ki naj človeštvo znova prerodi in prekvasi, kakor ga je odrešila nekoč nazarška družina.

»Žene smo, ne pa stroji! Tovarna nam ima pravico dajati delo, nima pa nikoli pravice vzeti nam družine, ki je naša sreča, blagoslov in veselje!« izpovedujejo v svojem časopisu mlade žosistke.

»Postati hočemo nove žene, apostolice ljubezni in družin! Naša ljubezen, bratska ljubezen ni le beseda — temveč je predvsem dejanje!« vzklikajo zopet na drugem mestu.

Omenil sem že njihov tisk. S svojimi časopisi vrše pravo apostolsko delo. Z vsako številko svojih listov preplavijo tovarne, lokale, vasi, trge, mesta, hiše, družine! Vse zajemajo v val navdušenja, dela in velike ljubezni do Boga, Cerkve in bližnjega s svojim tiskom. Omenim naj predvsem dva časopisa, ki izhajata mesečno in sta bogato ilustrirana — »Joi et travail«, ki je pisan v francoščini in namenjen predvsem delavkam romanskega predela Belgije in pa »Lenteleven«, ki je pisan v flamščini za flamski del belgijskih delavk. Vsak mesec razširijo med vse sloje, predvsem pa delavske ženske kroge osemdesettisoč izvodov časopisa, ki je poln zanimivosti, veselja, mladostnega razpoloženja in udarne sile! List, ki zajema vso ženo, vso njeno mehko in tako močno čutečo dušo, vse njeno skrbno in dobro srce.

Posebno velika akcija je pa bila tako imenovana »la campagne pascale« (velikonočna akcija), ki ji je bil cilj čim več ljudi pripraviti, da bodo prejeli velikonočne zakramente. Edino sijajno organiziranim delavcem in predvsem delavkam, je uspelo, da je 1 milijon 82 tisoč streh sprejelo znova Kristusa v svojo sredo in priznavalo veliko noč res kot praznik Vstajenja in lepšega in boljšega življenja.

Tako majhno in skromno seme, ki je vzkliko v Senevu, je zrastle v močno drevo, ki sprejema v svojo blagodejno senco tisoče in tisoče mladih ženskih delavskih src, da jih vihar brezobzirnosti, nesramnosti, zločina in pohotnosti pokvarjenega sveta ne stre in potepta v blato, kakor je potepal že toliko dobrih in nedolžnih src. Seme, ki je vzgojilo tisoče in tisoče mladih deklet, je padlo na rodna tla, iz njega je zrastle tisoče in tisoče dobrih, krščanskih družin, ki kličejo vsej Belgiji in svetu, kaj je družina, koliko je vredna! Delo sedmih mladih deklet, ki so prva začela z žosistično akcijo, je zavzelo najširše kroge mladih belgijskih delavk, jih zajelo in združilo pod žosistovskim eblemom — rdečim križem na belem polju okoli katerega se ovija klas.

Žosistični pokret je postal sila, ki se ji je nemogoče upirati in staviti v bran. Z vso svojo mladostno silo drvi in stopa krepko naprej po edino pravi, strogo začrtani poti — poti, na katero je klical tolikokrat sv. Oče, ko je vabil ves svet v Katoliško Akcijo! Mnogo so temu pripomogla mlada katoliška belgijska delavska dekleta, ki nam naj služijo za vzgled dela, žrtvovanja, ljubezni, ponosa in apostolstva!

Z mladimi žosistkami kličemo svetu: »Kristusovo zapoved ljubezni nosimo!«

Petančič Davorin:

Jetična

Zgodnje jutro v pozni jeseni je bilo. Mimica je sedela na štedilniku, lupila krompir in pela. Vesela je bila kakor vedno. Zdaj pa zdaj je pogledala Leona, ki je sedel pri mizi in z vnemo zajutrkoval. Ko je končal, je odrinil posodo od sebe in se obrnil k Mimici. Pogledala sta se in se nasmehnila.

»Kako vam je?« je vprašal s posebnim naglasom.

»Hm! Kako? Dobro. Saj vidite: smejem se in pojem.«

»A včeraj ni bilo tako,« je dodal tišje Leon.

»Nič hudega ni bilo. Tistih par kapljic krvi!? Kaj je dejal zdravnik?«

»Ne vem. Z oskrbnikom je govoril dalj časa.«

»Poslušajte! Ali gospa ve, da sem bljuvala kri? Resnico mi povejte! Zdi se mi, da hočete nekaj skrivati pred menoj. Povejte! Na vse sem pripravljena.« Njen glas je zvenel proseče.

»Saj vam pravim, da ničesar ne vem. Mislim, da gospa še ne ve. — Oskrbnik pa — —, ne, nič! ...«

»Kaj je z oskrbnikom?« je vprašala naglo, kakor v zli slutnji.

Leo je molčal: živel je od milosti.

»Nočete? Prav! Že vidim, da ste vsi proti meni!« je kar bruhnila iz sebe čez čas. Slutnja je postajala vsa večja...

Leo je naslonil komolec na mizo, zaril prste v lase tako, da mu je čelo počivalo na dlani in se zamislil: Mlada vdova je. Za staro mater skrbi in otroka. Če bo morala iti, kje bo dobila na zimo drugo službo? Ne dobi je...

Mimica je globoko zavzdihnila, vstala in začela sipati olupljeni krompir v lonec. Ko je bila gotova, je vzela šivanje in se sklonila nadenj. Z roko je šla mimo čela, kakor da bi hotela odgnati neprijetno misel... Nato je pela...

*

V sobi je pozvonilo. Gospa je vstala. Mimica je hitela, a še preden je pripravila zajtrk, so se že odprla vrata in v kuhinji se je prikazala gospa, napol oblečena, zavita v dolgo rožnato haljo.

»Ekonomi mi pokličite! Mudi se. Odpotujem.«

»Zdaj pride,« je pomislila Mimica in šla po oskrbnika.

Oskrbnik je bil mlad, visok in slok. Nekaj čudnega je gledalo z njegovega obraza: čisto pravilen je bil, le lica so mu bila preveč rdeča in oči vedno vlažne. Posebnost njegova je bila, da se je strahovito bal bolezni.

Vstopil je, potrkal na vrata gospejine sobe, odprl in vstopil. Mimica je čakala obsodbe. Še vedno je upala: veliko vero je imela v ljudi.

Gospa je sedela v naslonjaču in kadila fino cigareto.

Ko je vstopil oskrbnik, je leno stegnila roko, otrsela pepel s cigarete in začela:

»Danes popoldne odpotujem. Čez zimo boste sami. Imate kake posebne predloge?«

»... Čez zimo ne rabim toliko poslov, pa sem mislil, da bi odpustili enega...«

»Zdaj, na zimo? Katerega mislite?«

»Mimico...« je izvlekel z muko oskrbnik iz sebe.

»Njo? Ona je vendar najbolj pridna. Nje ne pustim. Sicer pa lahko ostanejo vsi kakor prejšnje leto.«

Oskrbnik je molčal. Težko mu je bilo.

»No, ničesar nimate?« Gospa je postajala nestrpna.

Oskrbnik je vedel: »Zdaj, sicer bo prepozno!«

»Mimica mora vstran, sicer grem jaz!«

»Čemu ravno ona? Kaj je med vama? Povejte brž! Nimam mnogo časa,« je silila gospa.

»Mora! Jetiko ima...«

»Ona? Od kdaj? Ni mogoče! Kako vi to veste?...« so se vrstila vprašanja gospe, ki se je hudo razburila.

»Kri je bljuvala včeraj. Zdravnik je bil pri njej in mi je povedal, da je jetična... Saj ni čudno, tudi njen mož je umrl na tej bolezni.«

»Res?! Torej res! In meni je stregla!... V prsih me nekaj tišči! Seveda! Zdaj razumem! Brž avto!... Oh strašno! Kaj poreče mož, če izve, da sem nalezla...«

Razburjena se je dvignila, kakor da bi jo kaj zbadlo in se začela napravlјati.

Oskrbnik je stal nemirno in vrtel klobuk med prsti.

»Kaj še stojite? Avto! Pa — Mimico — odpravite jo! Dvojno plačo ji dajte! Naj gre še danes!...«

Oskrbnik je šel. Zunaj je pobesil pogled pred njo. Bilo ga je sram. Zdelo se mu je, kakor da bi nekdo proseče klical za njim. Klobuk je potisnil na oči, da ne bi videl ničesar. V sobi se je sesedel na postelj. Utrujenost je čutil po vsem telesu. Prihajale so težke misli, a jih je izganjal in se prepričeval: »Nisem kriv. Moral sem...«

Gospa je odpotovala s silno naglico. Ni mogla strpeti več v teh sobah. Mislila je, da plava po zraku brezštevilno bacilov. Njena pot je šla v Pariz, v mesto »zdravja«.

Mimica je bila strta. Vse je slišala...

*

Večer. Mimica je v svoji sobi in poje. V kuhinji večerja Leo, ki se je pripeljal iz mesta iz šole. Posluša petje Mimice, posluša in ve, da se je že zgodilo. Težko mu je v duši, ker ji ni prej povedal. Morda bi bila ostala. Tako dobra je bila z njim!

Petje je utihnilo in naenkrat stoji poleg njega. Ozre se in se zagleda za hip v njen lep, a izmučeni obraz. Ostane brez besede. Ona stoji pred njim kakor sodnica in mu gleda v oči s čudnim nasmehom.

»Leo, nocoj bova plesala,« ga je povabila nepričakovano prijazno.

»Saj sem vam že povedal, da ne znam.« Glas se mu je tresel. Mislil je: umirajoči labud! Petja in plesa se ji hoče.

»Vseeno. V slovo hočem plesati z vami. Obljubila sem vam, da vas naučim.«

»... v slovo?« Stokal je.

»Da, v slovo. Jaz grem, vi ostanete. Prav je, da mi niste povedali, sicer bi morali tudi vi odtod. Za vas bi bilo škoda. Za me? Ni!«

Leon je videl, da ji je hudo. Dlan si je položil pred oči, da bi je ne videl, ker se mu je zdelo, da se bo razjokala. Ko je zopet umaknil roko, je ni bilo več pri njem...

Oskrbnik se je vrnil. Pijan. Bal se je stopiti pred Mimico in ji povedati. Odlašal je. Šele ko se je upijanil, mu je prešla slaba vest in se je opogumil.

Nič ni pozdravil. Leo je stopil do njega in ga pozdravil, a on se niti zmenil ni zato, samo s hripavim glasom je zaklical Mimico. Prišla je s smehom na obrazu. »Nič ne ve,« se je skoro oveselil oskrbnik. Leon je odšel. Za mizo sta sedla oskrbnik in Mimica.

Začel je: »Gospa mi je naročila —«

»— da mi odpoveste službo,« je nadaljevala Mimica.

»Kdo vam je to povedal? Aha, Leo, gotovo Leo! —

»Nihče mi ni povedal. Sama sem vse slišala.«

»Še boljše!« Položil je denarnico na mizo, ji naštel denar in vprašal:

»Ste zadovoljna? Kdaj odidete?«

»Še nocoj.«

»Dobro. Na spomlad pa se oglasite, vam bom za službo poizvedel.«

»Hvala. Drugim bi smela služiti, samo vam ne —«

»Ne gre se tu za me. Višji interesi so tu —«

»Pustite me!«

Ko je bil že zunaj, se je spomnil, da se je pozabil posloviti. Mislil je, da bi se vrnil, pa se je premislil, zamahnil z roko v zrak in dejal sam pri sebi: »Saj je vseeno!«

*

Mimica je ostala sama. Niti ene misli ni imela. Pred njo na mizi je ležal denar.

»Ta dvojna plača! Kakor da bi lberačila za njo.« Vzela ga je in ga vtaknila v žep Leonovega suknjiča, ki je visel na steni.

»Obeda nima.«

Ura je bila deseto.

»Še nocoj ... Dve uri še!«

Koraki ... Leo ...

»Kje ste bili?«

»V uti sem sedel in mislil na vas.«

»Na me?«

»Da, na vas. Mislil sem, kje bi dobila službo, pa se ničesar nisem mogel domisliti.«

»Pustite! Že vem, kaj bom storila — —«

Zamislila se je za trenutek in potem dejala:

»Pojdite z menoj! Plesala bova. Še dve uri imam časa.«

»Dve uri samo?«

Prijela ga je za roko in ga vodila v salon. Posedla sta na zofo in si zažgala cigareti. Moder dim se je valil po sobi proti veliki sliki gospe na steno obešeni ... Vse je bilo tiho ... Mimica se je spomnila na gramafon. Navila ga je in nastavila ploščo.

»Plešiva!« je zapovedala in ovila svoji roki okoli njegovih.

Igla je krožila po plošči. Mimica in Leo sta plesala — — —

*

Ura je začela ... Oba sta strmela na mestu in Mimica je skoro na glas štela: »Ena! dve! Pol ure še. Potem je konec.«

»Saj vam ni treba hoditi nocoj. Nihče vas ne sili.«

»Opolnoči grem. Oskrbniku sem rekla tako in besedo hočem držati.«

»Zjutraj, s prvim vlakom pojdite! Noben vlak ne vozi nocoj. Peš do mesta? Celi dve uri — —«

Mimica je vedela, da Leo ne sluti ničesar. Premalo je še živel.

»Grem, da se preoblečem. Hiteti moram.«

Odšla je v svojo sobo. Slačila se je hitro, na nič ni pazila. Umila se je in začela oblačiti. Po vsej sobi je dišalo po milu. Gledala je obleko in izbirala.

Odločila se je za temno modro. Pod vratom se je tesno zapenjala, pas jo je tesnil, navzdol pa je padalo krilo v valovitih gubah skoro do tal. Delala je z vneto naglico. Močno, pa skoro tuje hotenje jo je zgrabilo in obleklo . . .

Leo je sedel na zofi še vedno in gledal venomer v kazalec na uri, kakor da bi hotel s samim pogledom ustaviti, da bi nikar ne pokazal polnoči. Pa — nič ni pomagalo, kazalec je drsel, minuto za minuto . . .

Rdečica na obrazu je kazala lahno razburjenost, sicer pa je hodila ponosno. Vsa lepa je bila: gospa. Še je prisledla k Leonu.

»Še deset minut,« je dognala. »Še eno cigareto! V slovo —«

Dim je zopet plaval po sobi . . .

Leo se je dvignil, stopil k uri in jo ustavil.

»Kaj delate? Kar mora priti, naj pride! Uro morete ustaviti, časa ne morete.«

Zopet je pela ura na steni izmučeno svojo pesem. — — —

*

Molk.

Obrnila se je: »Vas smem v slovo poljubiti?«

Leo je bil ves onemogel; pa se je zavedel:

»Seveda. Dobra ste bili z mano.«

»Sama si bom vzela plačilo za svojo dobroto,« je pomislila Mimica, pa je vseeno obe dlani položila na njegovo lice in se dotaknila s svojimi ustnicami njegovih . . .

»Spremim vas,« je zadrhtel v prošnji Leo.

»Ne! Ne pustim.«

Nekaj se je v Leonu zamajalo. Ostro mu je padlo v dušo: Zgubljena!

»Vi, vi se hočete? . . .«

Mimica mu je položila roko na usta in naglo skoro zaopvedala:

»Ne izgovorite! Obsodili bi me! — Molčiva še to minuto!«

Molk.

*

. . . Dvanajst! . . .

Skočila sta oba v hipu na noge.

»Iti moram!«

»Nikamor ne hodite, prosim vas, ostanite! Pomagam vam . . .«

»Ne. Nesrečna sem, vi ne smete biti! Zbogom!« je še rekla, ugasnila luč in zbežala — — —

Leo je ostrmel na mestu, se zavedel, zakričal z jokavim glasom dvakrat: »Mimica! Mimica!« Odgovoril mu ni nihče. Gluha tema je bila okoli njega. Dotipal se je do vrat in bežal na prosto — — —. Pri mlinu je padala in šumela voda, sicer pa je bilo vse tiho. Zaklical je še enkrat na vse grlo: »Mimica!« in nastavil uho. Ona mu ni odgovorila. Samo pes je zamolklo zatulil pri mlinu in čudno so šumeli valovi Drave v dalji ...

Leo je bežal, bežal — — —

DEKLIŠKA KA

KA PRI NAS SE PREBUJA ...

Vsi smo trpeli pod dejstvom, da se gibanje KA v naši in mariborski škofiji skoro ni premaknilo z mrtve točke. Najhujša posledica tega je bila, da smo izgubljali čas in da je KA izgubljala ugled.

Toda mi smo gledali le zunaj in nismo mogli dovolj ceniti tistega skritega in prepotrebnege dela, ki ga je treba izvršiti, preden se tako velika zadeva kot je KA spravi v tek. Sedaj pa so že nastopila znamenja, ki kakor jutranja zarja naznanjajo vstajajoči dan. In ta znamenja vsi z veseljem pozdravljamo in jim želimo božjega blagoslova in moči.

Katera so ta znamenja? Pred Božičem so izšla glavna pravila slovenske KA, ki sta jih odobrila in predpisala oba naša gg. škofa. V uvodu k tem pravilom ljubljanski g. škof zelo jasno in močno opozarja, da je kat. akcija *»sodelovanje organiziranih laikov pri službenem poslanstvu in delovanju Cerkve pod vodstvom njene hierarhije«*, da je zato tudi univerzalna v apostolatu, uradna in duhovna, da pa je istočasno tudi strogo organizirana.

Drugo znamenje novih duš v našem gibanju je poziv na organiziranje in izpeljavo kat. akcije po škofijah v župnijah, ki ga je prevz. g. škof dal gg. dekanom o Božiču in ki je tudi sedaj v škofovem pismu vsem duhovnikom bil ponovljen in razširjen. Naš vladika poziva vse gg. duhovnike, naj se z navdušenjem in ljubeznijo oprimejo tega bistveno dušnopastirskega opravila, ki naj pomaga vse prenoviti v Kristusu.

Tretje znamenje je imenovanje končnoveljnega škofijskega odbora, ki naj KA privede do življenja.

Upajmo, da se pojavijo še druga znamenja, pred vsem za delo KA samo, po katerem naš čas tako presunljivo kriči.

Dekliška KA je novega življenja v naši škofiji zelo vesela in bo navdušeno pospešila najprej svoje lastno delo, pomagala pa tudi pri vseh drugih stanovih. Dekliška KA bo v svojem delu v tem tudi močno potrjena in bo mogla s svojo dveletno bogato skušnjo biti vzgled ostalim vejam Slovenske KA.

Vsi zavedni katoličani se moramo zediniti po želji svojih nadpastirjev v skupnem in požrtvovalnem delu za KA, ki naj obnovi obličje naše zemlje v božjem Duhu!

Duhovne vaje za nameščenke bodo v Ljubljani v Uršulinskem samostanu od 9.—12. aprila. Po duh. vajah bo tečaj KA, ki naj pomnoži število apostolov v tem stanu.

Škof v Lihtenturnu. Prevzv. g. dr. Gregorij Rožman je z lepim govorom, sv. mašo in skupnim obhajilom zaključil izredno uspele duh. vaje in tečaj KA dne 19. februarja t. l. Udeleženk je bilo 70 in so se vse navdušene podale na delo za duše. Prevzv. g. škof je bil vsega našega dela vesel, ga odobril in blagoslovil.

Stroški našega dela so zelo veliki. Mnogo moramo žrtvovati za duh. vaje, za tiskovine, za prostore itd., ker nimamo nobenih rednih dohodkov, smo navezani samo na dobrotnike. Bodi med njimi tudi ti, saj si tega dela gotovo vesela in morda uživaš že tudi njegove sadove.

Na zborovanju Slomškove družbe o Veliki noči bo posebno predavanje o potrebi in možnosti KA med učiteljstvom. Po tem sestanku bo še poseben sestanek učiteljic KA. Duhovne vaje in tečaj KA za učiteljice bo o počitnicah, na kar naj se vse, ki čutijo klic k temu delu, lepo pripravljajo.

Velikonočnih razglednic dekliške KA radi poznega časa nismo mogli izdati, pač pa jih bomo za prihodnji Božič.

Dr. Marg. Csaba — V. Lovšin:

Dekletova pomlad

38. FLIRT. (LJUBIMKOVANJE)

(Nadaljevanje.)

Najnevarnejša igra odraslih je pa flirt. »Ne igray se z ognjem!« Pogovor velja tudi za sedanje čase. Nespametne moderne dame ga ne morejo opustiti, menjavajo svoj flirt po mili volji, in vedno pričakujejo, da se bo zgodil čudež nad njimi, da se ne bodo opekle.

V enem izmed prvih odstavkov, sem že rekla, da ni ljubezen sama sebi namen in tudi nobena igra. Flirt je vendarle igrakanje z ljubeznijo. Ne pričakuj, da ti bom tu predočevala telesno in duševno škodo, ker sem prepričana, da nimaš s tem nobenega opravka in ga tudi ne maraš imeti. Nekaj pa moraš vendar vedeti tudi o tej vrsti brezvestne lahkomišelnosti.

Nekoč sem slišala zelo točno primero. Pokazali so podobnost mladih deklet s sadovi. Veliko je čudovitega sadja, ki je izvanredno lepo. To sadje se za trg skrbno pripravi in zavije, da dobe prodajalci visoke cene. Je pa tudi mnogo sadja, ki sicer ni črvido, ki pa nima nobenega duha, katerega pa so prijemale in stiskale trde in neokretne roke. Na tako pokvarjeno blago ni treba posebno paziti, ker je že polno peg in prstnih odtisov. Prodaja se tudi poceni, ker kupujejo ga samo tisti, ki so zadovoljni s slabejšim sadjem. Razen tega je še tudi mnogo črvidnega in raztolčenega, otrešenega sadja. To pa nima nobene cene, ker moremo z njim krmiti samo svinje.

Tu mi ni treba napraviti nobene pripombe, ali ne?

39. IZLOŽBE IN PLAKATI

Ako pomisliš na vele mestne ulice, tedaj stoji pred tvojo dušo slika človeškega crvenja pisanih valov vseh barv, naglice in hitrosti. Vidiš vabljive izložbe in zapeljive reklame. Ulico si s svojimi otroškimi očmi že videla in gotovo me vprašuješ, ako ti jo bom prikazala sedaj v drugačni luči. Da, bom ti jo.

Izložbe in plakati niso danes zate nič več pisana knjiga s slikami, stvari začno postajati žive in se vtiskajo v tvoje življenje. Reklama v oknih in na stenah, te vabi, sili v te, kupiti — ne zato morda, ker nečesa rabiš, ampak samo zato, ker so stvari tu. Dobro razumejo in znajo tvojo nadutost, radovednost, uživaželjnost tako vzbuditi, da ti bo gotovo prav težko, ustaviti se skušnjava. Treba je biti zares zrel, da gre kdo kar mimo teh stvari, ki hočejo tebe premagati. Kolikokrat si bila že razočarana, ako si nasedla kričeči reklami. Čim bolj kriči, tolako manj je vredna, to mi lahko verjameš. Vsa odlikovana zdravilna sredstva ne ozdravijo tvoje bolezni, lepotila te pa tudi ne bodo storila lepše. Bodi torej trezna in ne daj se preslepiti!

Pa še eno stran ima reklama v izložbah in na plakatih. Ne žali samo našega čuta za lepoto, ampak se loti tudi našega moralnega čuta. Saj veš to iz izkušnje in moraš biti zato pripravljena iti mimo teh stvari, kakor bi jih ne videla. Ne moreš jih odstraniti, sama tudi ne moreš biti proč od njih, lahko pa močno zakleneš vrata v svoje svetišče pred temi zlobnimi duhovi.

40. ZNANJA

Znanja s ceste so za mladino še prav posebno nevarna zadeva. Ako se ti vsiljivo bliža neznan mlad moški, tedaj boš brez dvoma napravila odbijajoč izraz, boš šla dalje, v gotovih slučajih pa, ako se ga ne boš mogla iznebiti, poklicala stražnika. Ako te nagovori dobro oblečena starejša dama, ali sivobradat gospod, tedaj misliš, da je brez nevarnosti, ter da zahteva oliko, da se podaš z njim v razgovor.

Zapomni si, ljubo dete: nikdar ne sklepaj znanja in prijateljstva na cesti, na javnih krajih ali na železnici. Kako moreš vedeti, da je prikladno pritegniti te ljudi v tvoj ali tvojih življenjski krog? Kolikokrat se je že zgodilo, da so končale take »interesantne« zabave s tem, da je izginila ura, ali denarnica! Pa to bi bilo še malenkostno. Je prav lahko mogoče, da so se ti ljudje namenili prav na tebe, na tvojo mladost in lepoto in nočejo ničesar drugega, kakor pahniti te v skrajno bedo.

41. TRGOVCI Z DEKLETI

Ali ni to strašna beseda? Pa ni posneta morda iz kake pravljice ali pripovedke, ampak iz današnje vsakdanje resničnosti. Pomeni namreč, da so izgubljeni ljudje, ki pregovore in premotijo mlada dekleta z vsemi mo-

gočimi vabami in obljubami, tudi z denarjem, da gredo z njimi v tujino. Svoje žrtve prepričajo, da jih čaka tam blagostanje, dobičkanosna možitve, gotova služba, v resnici pa prodajo te uboge žrtve za težke denarje v tako življenje, ki je slabši od sužnosti. So namreč moški, ki tako deklet izposodijo ali kupijo od teh modernih trgovcev sužnjem in jo zlorablja v svoje pohotne namene.

To je pa strašna usoda in ako ti rečem, da je na tisoče deklet vsako leto na ta način uropanih in upropaščenih, da njihovi svojci nikdar več o njih ne slišijo, ali ni res, tedaj groza pretresa tvojo dušo. Tedaj verjameš, da imajo tvoji starši in tvoji odgojitelji vzrok, ako ti prepovedujejo vsako znanje s ceste, ako te nočejo pustiti brez varstva v temi ali gneči in na potovanju.

Ne misli, da si zadosti modra, da ne boš ustrelila nobenega kozla. Taki ljudje, satane bi jih morali imenovati, imajo tako visoko izkušnjo, da si ti prav gotovo ne moreš predstavljati. Pred nekaj leti so pisali časopisi novico, da je neki trgovec z dekleti odpeljal v enem poletju 50 mladih deklet iz Holandije. Nekako isti čas so izsledili neko pismo, v katerem je bilo pisano: »Pet deklet je v redu prišlo in so dobro spravljene. Na potu v New York. V pristanišču v Hamburgu je kar mrgolelo policajev. Z veliko težavo smo jih spravili na ladjo. Kmalu bi nas bil jok dveh deklet izdal, pa saj ti veš, kloroform je preizkušeno sredstvo. Billa so zaprli, Jonny je pa namesto njega. Dekleta sem spravil v San Francisko, tu pa lahko kličejo očeta in mater kolikor hočejo. Kadar boš imel zopet kaj blaga, pripravi ga na hamburško borzo deklet. Ako si policiji kaj na sumu, izgini v Bremen. Ček za milijon dolarjev je odposlan. Ako bodo dekleta preveč odprna, pelji jih na dogovorjen kraj, tam bodo pa že prišle k pameti.«

Dala sem ti priliko, da pogledaš v strašno zavrženost, to je prepad, ki je tudi tebi lahko v pogubo. Tvoj angel varuh te ne more rešiti, ako usmeriš ti sama prve korake tja vsled svoje nespameti, oholosti in želji po dogodivščinah.

(Dalje prih.)

IZ NAŠIH KROGOV

ANGELI VESEL-OVI V BLAG SPOMIN !

»Jaz pa pojdem tja na grob zelen,
z drobnim rožcam ves je zasajen;
tam si vtrgam cvet,
ki mi je ljubši kot celi svet!«

Že četrto leto šeleste jesenski vetrovi nad Tvojim grobom, a jaz sem Te šele sedaj spoznala.

Povedal mi je Lojze... Saj on molči, tiho nosi svojo bol, vendar sem si dobila toliko zaupanja, da mi jo je odkril. Ni govoril mnogo, ali Ti ne veš s kakšno mi-

lino, s kakšnim globokim spoštovanjem! Dovolj je bilo zame, da sem z lahkoto ugotovila, kakšna zlata duša si bila, polna lepih idealov in vrlin. Gojila si pa tudi v njem smisel za lepoto življenja. In — — sredi te lepe mladosti — štela si 24 let — si kar naenkrat končala življensko vlogo, ko Te je 31. marca 1933. leta Vsemogočni poklical k sebi...

Angela! Dober fant je Lojze. Ljubil Te je — iskreno ljubil... Zakaj si ga morala zapustiti? Ranila si mu srce... Vedi, nikdar Te ne zabi! Še vedno in vedno gori

v njegovem srcu lučka Tvoje ljubezni, katero ne bo upihnil veter sveta!...

Sočustvujem ž njim in ga skušam tolažiti kot prijateljica — sestra...

Tebi, draga Angela, pa prinesem belih nageljnov na grob, katerega moram poiskati takoj, ko mi bo dana prilika!

Le mirno snivaj!

Cvetka

V posmrtnici učiteljici Nežiki Klun se je v zadnji številki vrnila neljuba pomota. Blaga gospodična je bila učiteljica v Ribnici, ne na Vrhniki, kar s tem popravljamo.

BOHINJSKA BISTRICA

V jeseni 1. oktobra 1936 je bila v prostorih hotela »Triglav« slovesna otvoritev prvega gospodinskega tečaja, ki ga je priredila Slov. kršč. ženska zveza.

Otvoritveni govor je imel č. g. kaplan Miha Burja, preds. ženskega odseka gospa Ivanka Strgarjeva je pozdravila zastopnico kršč. ženske zveze iz Ljubljane in voditeljico tečaja gdč. Albino Koščakovo, poudarjala veliko potrebo gospodinjskih tečajev na deželi, kjer dekletom ni dana možnost obiskovati gospodinjske šole. Nato je govoril g. župnik Ambrožič.

Otvoritvi so prisostvovali: preds. dekleškega krožka gdč. Jožica Kikeljnova, g. župan Franc Mavrič, akademik Franc Žen in dekleta, ki so se prijavila za tečaj.

Med nami smo pogrešali preds. Prosvetnega društva in pokrovitelja tečaja marljivega g. inž. Jožeta Sodja, kateremu gre v prvi vrsti zahvala, da se je tečaj sploh vršil.

Iskreno se zahvalimo tudi sedanjemu preds. Prosv. društva č. g. kaplanu Mihi Burja. Saj je ves prosti čas porabil samo za to, da je bodril mlade glavičice, za razvedrilo v opoldanskih urah je dal na razpolago svoj radio. Gdč. Marica Mavričeva je poučevala knjigovodstvo, g. župnik pa vzgojeslovje. Predavanja iz zdravstva je imela g. dr. Žitkova iz Ljubljane. Eno izmed teh predavanj je bilo skupno za žene in dekleta v Prosvetnem domu, kjer so navzoče z veliko vnemo sledile predavateljici.

Med tečajem so dekleta priredile igre »Izgubljeni raj«, ki je imenitno izpadla. Na koncu igre pa so nastopile v narodnih

nošah z rajalno vajo »Slovenske mladenke« in pesmijo »Slovenka sem«. Imele so n kaj čistega dobička. Za Miklavža so priredile miklavževo razstavo.

Tečaj se je na željo tečajnic podaljšal za en teden in se v nedeljo 20. decembra zaključil z lepo uspelo razstavo. Razstavni prostor je bil okrašen z zelenjem, z rožami in rdečimi nageljni. Mize so bile obložene z vsakovrstnim pecivom, konserviranim sadjem in zelenjavo, z likerji in bonboni. Mnogo je bilo ročnih del: namizni prtji iz domačega platna, lepe okrasne blazine, razne pletene jopice, perilo, brisače, robci, razni prtji in torbice. Čudili smo se, da so mogle v tem kratkem času vse to izdelati. V razstavi so bili tudi vsi zvezki, v katere so tečajnice zapisovale predavanja, jedilnike in recepte. V drugi sobi je bila lepo pripravljena miza za obed.

Zvečer je bil slavnostni banket. Povabljenih je bilo poleg staršev in pripravljalec odbora še nekaj drugih odličnih gostov: sreski načelnik g. dr. Vrečar, gozdarski svetnik inž. g. Rejc in g. župan Rozman, s soprograma.

Vabljen je bil tudi naš rojak in častni član Prosv. društva g. minister dr. Krek s soprogo, ki pa se vabilu radi obilega posla ni mogel odzvati.

Pokrovitelj tečaja g. inž. Jože Sodja je z iskrenimi besedami pozdravil goste, se zahvalil mladim gospodinjam za tako spretno postrežbo, predvsem pa gdč. voditeljici tečaja, ki je z vso požrtvovalnostjo skrbela samo za to, da bi dekleta pridobila čimveč znanja ne samo v kuharski umetnosti, ampak v vsem, kar je potrebno bodoči gospodinjji, ženi in materi.

V imenu gojenk se je zahvalila gdč. Julka Mencinger vsem predavateljem, posebno pa gdč. voditeljici. Sreski nač. g. dr. Vrečar je govoril o slovenski družini, g. župnik Ambrožič o dobri in slabi ženi. Nadalje je govoril g. župan Rozman ter g. kaplan Miha Burja, ki nas je s svojimi veseli prilogami zabaval ves večer.

Gojenke so nas vedrile z lepim, ubranim petjem. Vse navzoče pa je razveselila vesela vest, da nas je posetil visoki gost, gospod minister dr. Korošec, sicer ne osebno, pač pa s pismom in lepo vsoto denarja, za kar mu Bog plačaj!

Udeleženske gospodinjskega tečaja v Boh. Bistrici.

H koncu se je zahvalil preprost delavec v imenu dveh brezdomcev-očetov, katerih hčerke-sirote so obiskovale ta tečaj brezplačno. Njegove besede so napravile na vse navzoče globok vtis.

Med gojenkami pa ni bilo pravega razpoloženja. Vse so namreč čutile, da jim bo z zaključkom tečaja odvzeto vse, kar jih je sedaj tako tesno vezalo skupaj, odvzeta jim blaga gdč. Albina Koščakova, ki je znala s svojo ljubkostjo, kljub energiji, prikleniti nase srca vseh, da so jo ljubile kot svojo drugo mamico in sestro. Njihove misli jo spremljajo tudi sedaj in vse pa ji bodo hvaležne še v poznejših letih.

Želja nas vseh pa je, da bi se drugo leto zopet vrnila med nas, da bi skupno zapeli ob našem mirnem, romantičnem jezeru: »Mi Bohinjci sredi raja...«

NAGOVOR **OB PRILIKI MATERINSKEGA DNE** **V BOH. BISTRICI**

Današnji praznik je pač v posebni dobi, v dobi, ki izdaja mišljenje ljudi, ki ga najdemo očitnega v Sirahovih knjigah tako-le:

»Kratek in sitnosti poln je čas našega življenja in ni ga zdravila ob človekovem koncu in za nikogar se ne ve, da bi se bil

vrnil iz groba. Iz nič smo se namreč rodili in za tem bomo, kakor da bi nas nikoli ne bilo. Dim je dihanje v našem nosu in mišljenje je iskra ob utripanju našega srca. Ko ugasne, se upepeli naše truplo in duh se razkadi kakor tenak zrak in naše življenje preide, kakor oblakov sled in izginе kakor megla, ki jo preženo solnčni žarki in jo stlači njegova gorkota. Celo naše ime se sčasoma pozabi in nihče se ne bo spominjal naših del.

Naš čas je namreč mimogredoča senca in ko smo na koncu, ni nobene vrnitve več; ta je zaprta in nihče se ne vrne.

Pridite torej in uživajmo pričujoče dobrote in rabimo stvari brž še v mladosti. Napolnimo se z dragocenim vinom in z dišavami in ne zamudimo cvetu svojega časa. Z rožami se venčajmo, preden zvenejo; nobenega travnika naj ne bo, da bi ga ne prehodila naša slast. Naša sila bodi postava pravice: saj ni nič, kar je slabo.

Zalezujmo torej pravičnika, ker nam je na poti in nasprotuje našim delom in nam očita grehe zoper postavo in razglaša naše pregrešno obnašanje. — Siten nam je, da ga še videti ne moremo; zakaj njegovo življenje ni tako kakor drugih in posebna so njegova pota in za lahkomišljene nas ima.«

A kljub temu in še močnejše kot kdaj poprej blesti v vsej svetosti nad nami beseda: Mati. — Zalezovana po vseh modernih izrodkih nam narekuje vsebina te besede ne samo spoštovanje do najčistejšega čustva človeškega, to je materinske ljubezni, ampak nam odreka izključno samo čustvovanje in narekuje tudi razmišljanje o božji človeški njivi, kjer se mati, bodoča mati, bori z vsemi novimi težnjami, kakor emancipacijo, zatiranje družine itd.

Zato ne sodite današnje materinske proslave samo z vidika čustev, z vidika poklona, voščila najbolj vzvišenemu poklicu na zemlji, t. j. materinstvu, ampak glejte in sprejmite vsebino proslave tudi kot spoznanje mislečega človeka — misleče matere, ki v svojem poklicu ne čuti samo vso srečo v blaženem nasmehu svojih otrok, ampak tudi vso grenkobo zasmeha, ki ga ji prinašajo v obraz slabost časa.

Lepo pisano polje, na katerem se poigrava božje solnce najlepše in najpreje, je pač vseobsegajoče materinsko srce. In čustva tega srca so prvi kažipot Bogu naproti.

Zato pa, hodeč med dvema svetovoma, ki sta od vsega početka vedno spremljala človeštvo, — to je svet dobrega in svet slabega, — naše društvo posebno danes doživlja za mater in vsled mater najlepši del svojega delovanja.

Iz kaosa človeških slabosti je pač mati tista, ki daje človeku prvo modrost, temelj vsemu dobremu in s tem tudi vse pogoje za dobro življenje.

Zato ne sme biti beseda mati pomenljiva samo za posameznika, nego tudi družbam, narodom in človeštvu.

Gredi pa, ki jo obdeluje v vesoljnem stavu naše društvo, naj bo mati vedno solnce, ki daje rasti cvetju na gredi.

Tajinstvenost besede mati nam vzbuja rahel strah, kajti v primeri s človeškim slabim, je to največje dobro, ki vodi k pravi modrosti božjega duha. In v tem okviru je načrtano tudi delo društva, ki je pred kratkim sklenilo, da bo svoje polje dela zaznamovalo vedno vsako leto z mejniki, ki so: duhovne vaje, materinski dan, evharistična proslava in igra »Henrik govavi vitez« ali kaka druga igra verske vsebine.

Mati verujoča v svoje poslanstvo, je pač najbolj gotovo ustregla hotenju modrosti božje. Zato se okoli nje brez nevarnosti, da jo zasenčijo, morejo le skromno razporediti naše ostale dobrine.

V poslanstvo mater nam je vsem iskati prvih jasnih čustev in misli, ki nam narekujejo delo za obnovo nas samih, družb, društev, naroda in človeštva; kajti mati je postavljena, da spremlja iz večnosti v večnost največje božje zakone, ki jih tepta pač slabost človeška, a ki jih ne potepta nikdar in če, je za to, da potem čim silnejše zablesti. Zato v svoji oslepelosti ne sodimo po materialnih smernicah časa, nego pridružimo obljube in misli tistim, ki z vdanostjo odpirajo um in srce spoznanju najvišjega, tistih, ki jim je z besedo mati začetek nagnjenja k iskanju prave modrosti, za katero moramo težiti in prositi, da ustvarimo božjo njivo, ki bo imela izraz zopet Sirahovih besed: »Kdo izmed ljudi more namreč vedeti božji sklep? Kdo si more misliti, kaj Bog hoče.«

Misli umrljivih ljudi so namreč boječe in naši sklepi so nestanovitni, ker strohljivo telo teži dušo in prsteno prebivališče tlači mnogo premišljujočo pamet.

Komaj slutimo, kaj je na zemlji in s trudom najdemo, kar je pred našimi očmi. — Kdo bi vedel tvojo misel, o Bog, ako ti ne daš modrosti in ne pošlješ svojega duha z višave, da se popravijo steze zemljanom in da se ljudje nauče, kaj ti je všeč. Kajti vsi, ki so bili tebi, o Gospod, všeč, od začetka, so bili rešeni po Modrosti.

DEKLIŠKI KROŽEK RADEČE PRI ZIDANEM MOSTU

Po dolgem času smo se spet enkrat oglasile. Poročale bi namreč rade o vzornem gospodinskem tečaju, ki se je vršil pri nas od 3. nov. 1936 do 18. januarja 1937. Tečaj, ki ga je obiskovalo 16 gojenk, je z veliko požrtvovalnostjo in ljubeznijo vodila gđc. Frana Žitko. Med tečajem se je vršila lepo uspela čajanka in za zaključek tečaja bogata razstava, ki je zanimala in tudi zelo zadovoljila najširše kroge. Obiskovalci razstave so bili kar presenečeni ob pogledu na krasna ročna dela in različne kuharske izdelke, ki so se

Gospodinski tečaj v Radečah pri Zid. mostu.

jih priučila dekleta v teku 10 tednov. In ker delo samo hvali mojstra, se je tudi tukaj izkazala spretna roka gđc. voditeljice, ki je umela v tako kratkem času toliko izvežbati preprosta kmečka dekleta, za kar ji na tem mestu izrekamo najsrčnejšo zahvalo.

Veliko zahvalo smo pa tudi dolžne vsem plemenitim dobrotnikom, ki so v tečaju sodelovali, kakor tudi Slov. kršč. ženski zvezi, ki nam je tečaj oskrbela in nam v vsakem oziru šla na roko ter s tem pripomogla revnejšim dekletom do toliko potrebne gospodinske izobrazbe.

Bog živi!

Tečajnice.

PROSVETNI DEKLIŠKI KROŽEK V TRBOVLJAH

Pravite, da radi čujete, kako živimo in giblujemo po dekliških krožkih. Zato se bomo oglasile zdajle Trboveljčanke. Ne ustrašite se! Bo prav rahlo in skromno.

Zbiramo se k tedenskim sestankom. Program je navadno prav pisan, času primeren seveda. Kratki dramatični nastopi poživijo sestanke, lepa, temeljita predavanja, ki nam jih naši čč. gg. ne odrečejo kljub obilnemu delu, pa jih poglobe. Tako in še drugače združujemo koristno s prijetnim, da nam je ob topli pečki prav domače.

Po novem letu smo imele dekliški večer ob jaselcah. Povabile smo tudi mamice. Nepričakovano nas je obiskal č. g. Oberžan, duh. vodja lavantinske DKA. Kar dobro se nam je zdelo, ko je dejal, da mu je bil naš večer prav prijeten.

Zdaj imamo načrtov — nič koliko! Pa so še naša in naših zapisnikov tajnost. Ko bodo oživel in bodo še v kroniko zapisani »prihodnjim rodovom« v spomin in pobudo, se bomo spet javile.

Vsem dekliškim krožkom prav tople in prisrčne pozdrave. — Bog živi!

Valerija Zupan.

Duhovne vaje v Domu Device Mogočnice bodo vršile za dekleta od 10. do 14. aprila in od 8. do 12. maja. Pričetek prvi dan ob 6. uri zvečer, sklep zadnji dan zjutraj. Prijavite se na: Predstojništvo Lichtenturnovega zavoda, Ljubljana, Ambrožev trg 8.

Prelepo romanje k Materi Božji na Trsat, združeno z izletom po morju na prekrasni otok Rab, priredi »Sveta vojska« v Ljubljani za binkošne praznike. Kdor se zani- ma za to romanje, dobi podrobna pojasnila brezplačno, če se potem udeleži romanja ali ne. Treba je samo po dopisnici sporočiti svoj naslov upravi »Po božjem svetu« v Ljubljani, Wolfova ulica 1.

ŽENA V DOMU

Kaj naj gospodinja ve o jajcih?

Marsikatera gospodinja trdi, da bi brez jajec ne mogla kuhati. Res je jajce eno najvažnejših hranilnih sredstev v naši kuhinji in ima svoj poseben pomen zaradi svojih posebnih lastnosti. Jajce rabimo kot neka-ko lepilno sredstvo pri gotovih jedeh, ki bi nam drugače pri kuhi šle narazen. Jajce nam more pomagati pri juhi, če nam je preredka, pomaga nam tudi pri raznih omakah, mehča nam testo, očisti marsikatero jed tako, da postane bolj hranilna in bolj okusna. Zelo različna je prebava jajc. Tem hitreje in lažje jih prebavljamo, čim hitreje, mehkeje in dobro razgrizeno pride jajce v želodec, ki mora potem nadaljevati svoje delo. Surova jajca niso, kakor marsikdo misli, lažje prebavljiva, kakor mehko kuhana; beljakovina surovega jajca v želodcu zakrknje in je velike važnosti, da ima želodec toliko in tako močnih sokov, da to jajce razkroji. Da pride jajce čimbolje prežvečeno v želodec, skrbi navadno gospodinja, ko jajce razžvrklja ali stepje in ga zmeša s katerokoli vročo tekočino (juha, kava, čaj, mleko, vino). Tudi fine jajčne jedi (krema, kuh, omelete, razni biskviti) so zelo lahko prebavljiva oblika jajc, ki se še stopnjuje, če beljak stepemo v sneg. Ko tepemo sneg iz beljakov, se raztrgajo drobne in tanke kožice, ki tekoči beljak obdajajo, do njih pride zrak, nastanejo drobni mehurčki in tako vsako jed, v katero dene-mo stopen sneg iz beljaka, dvignejo in ne-kako zmehčajo.

Že od nekdaj so vedeli, da so mehko kuhana jajca lažje prebavljiva, kakor trdo kuhana, zaradi tega pa je treba tudi vedeti, da je trdo kuhana jajca treba zelo dobro prežvečiti, da ne otežujejo želodca, ker morajo čakati precej časa, preden jih želodčni sokovi razkroje. Kadar uživamo trdo kuhana jajca, je treba, da jih dobro segri-zemo. Zato pa jih moramo že servirati v taki obliki, da jih čim lažje žvečimo. Prav v zadnjem času so v rabi tozadevna rezila, ki zelo tanko razrežejo trdo kuhana jajca v rezine podolž ali počez in jih potem tem lažje pojemo. Zelo važna je tudi poraba trdo kuhanih jajc za obložene kruhke, ko

trdo kuhan beljak in rumenjaki, vsakega po-sebej, zelo drobno sesekljamo ali pretlačimo na sito in s tem obložimo kruhke. Pri tem moramo paziti tudi na primerno solje-nje in pa na to, da damo na kruh primerno množino tolsče v obliki presnega masla, ki potem tudi prebavo pospešuje.

Večkrat slišimo o surovih jajcih, da so zdrava, vendar jih malokateri želodec lah-ko prenese. Pač pa jih lahko dobro stepemo, razžvrkljamo in vmešamo z mlekom, ali da ločimo beljak in rumenjaki, ter bel-jak stepemo v sneg, rumenjaki pa v žlico smetane zmešamo, in dodenemo žlico vina in nekoliko sladkorja. Te vrste poraba su-rovih jajc je posebno pripravna za bolnike.

Kadar kuhamo jajca, moramo postopati skrbno. Voda mora biti sveža in čista, ker se izmenjava z vsebino jajca skozi drobne pore. Stara ali celo kalna voda bi prav go-tovo okus jajca poslabšala. Zelo neprijetno je, ako nam jajca pri kuhanju popokajo, kar se največkrat dogaja pri popolnoma svežih jajcih. To pa seveda zlasti takrat, ako jih denemo kuhati že v vrelo vodo, ki povzroči, da se vsebina zelo hitro razgreje in zaradi tega zelo hitro raztegne in po-trebuje več prostora in ker ga ni, razžene lupino.

Kaj naj gospodinja ve o velikem snaženju?

Letos je velika noč tako zgodaj, da zaradi slabega vremena malokatera gospo-dinja more napraviti vse tisto delo, ki spa-da k pomladnemu velikemu snaženju. Mar-sikatera bo šele po veliki noči, ko bo lepše in trajnejše vreme to delo opravila. Nepri-jetnosti, ki so v zvezi s to generalno snago lahko gospodinja nekoliko omili s tem, da razdeli celotno delo na več obrokov, da niso družinski člani preveč moteni. Tako naj bi gospodinja zastore in gardine, ka-terih si v sedanjih časih ne more več privo-ščiti v dvojniku, kakor je bilo to v pred-vojnih časih, prala v kratkem času t. j., da jih prav kmalu opere, ne da bi jih prekla-dala cele dneve, saj se to pri sedanjih pral-nih sredstvih kaj lahko zgodi. Prav zaradi tega, da ni cela hiša v neredu, naj bi naj-prej spraznila in osnažila eno sobo, potem

drugo in tretjo, če jih ima toliko, da bi celotni nered ne bil toliko občutljiv. Če nima gospodinja prevelikih sob, lahko med tem časom, ko je namočila to drobno in fino perilo, omete in osnaži sobo, da potem v popoldanskih urah, ko se to nekoliko osuši, že lahko prične z likanjem. Sploh si gospodinja s svojimi hčerkami že prav zgodaj prične deliti delo pri velikem pospravljanju. Vsaka gospodinja naj bi vedela, da bo njena hči prej ali slej nujno rabila tako domače in gospodinjinsko znanje in čim prej jo za to usposobi, tem hvaležnejša ji bo.

GOSPODINJSKI POMLADNI POMENKI

Pomlad je prišla. Vse klije, cvete in zeleni... Pa ne mislite, da bo to šolska naloga. Še daleč ne! Le opozoriti bi vas hotela na vse te mlade klice, ki so tako nežne in okusne in ki si jih po tej dolgi pusti zimi, ko je bila vsa zelenjava trda in brez pravega okusa, zaželimo in tudi za majhen denar lahko privoščimo. Špinača ni nikdar tako okusna kot pomladi. Zato jo enkrat ne sesekljajmo, ampak poskusimo s celimi listi dobro prepraženimi s presnim maslom in drobtinicami. Prav izvrstna »špinača« so tudi mlade koprive, ki jih lahko nabereмо ob poti, če gremo na izprehod. Boste videle, kako bo vsem teknila prikuha, ki so si jo sami nabrali. Opozorila bi tudi na razne kreše, vodne in vrtne, ki dajo izborno solato, ki jih pa po načinu špinače lahko pripravimo tudi za prikuho. Ta zelo aromatična zelenjava čisti kri in vpliva blagodejno na ledvice. Za prikuho nam služijo sedaj tudi redkvice, ki bodo že kmalu bolj trde in lesene, da jih presne več ne maramo, če jih pa porabimo za prikuho, nam še prav dobro teknejo. Ne pozabimo tudi na šadike raznih kapusnic, ki so nam ostale od pomladnega sajenja. Tudi te nam dajo izvrstno prikuho. Pokusite tudi mlade poganjke hmelja, ki nam skoro nadomeste drage beluše. Katera ne pozna dišečih pomladanskih juh, za katere rabimo vse zelenjave; peteršilj, rman, luštrik, meto, vinsko rutico itd. Vse to je tudi dobro sesekljano in ocvrto z jajci.

KAKO JE TREBA UMIVATI LASE

V življenju se obrača na to veliko premalo pozornosti. Skoro vsaka žena ima svoj način umivanja glave, vendar bi se

morala prepričati, če je njena metoda tudi zares primerna za njene lase. Ako se umivajo lasje z različnimi mili in sodo, postanejo trdi in krhki ter se dajo težko počesati. V zadnjem času se je pokazalo, da so za umivanje las najbolj primerna že večkrat preizkušena sredstva, ki ne vsebujejo alkalija. Uporabljajte zato za umivanje las samo tiste šampone, ki ne vsebujejo alkalija (n. pr. Elida).

KUHINJSKI ZAPISKI

Zakrknjena jajca na juhi.

Rabimo: 2/10. 1 juhe ali mleka, 3 jajca, soli, popra, muškata, peteršilja.

Jajca dobro stepi, dodaj tekočino in dišave, vlij v dobro pomazano kozico, postavi v vrelo vodo in počasi kuhaj, da se strdi. Stresi na desko, zreži na poljubne koščke in daj v juho.

Zelene žabe. Rabimo več velikih listov špinače, 1 žemljo, 2 dkg presnega masla, 1 jajce, 2 dkg masti, nekaj gob.

Skrbno oprane špinačne liste hitro opari, položi posamezne na desko, nadevaj, zvij v klobasice in speci v masti. Daj poleg krompirjevega pireja na mizo. Nadev: segrej presno maslo, dodaj omočeno in ožeto žemljo, prilij žlico juhe in mešaj, da bo gladko. Odstavi in ko je nekoliko ohlajeno, dodaj jajce in žlico sesekljanih prazenih gob, osoli, popraj in rabi.

Jabolčne plošče. Rabimo: 12 dkg moke, 7 dkg presnega masla, 24 dkg sladkorja, 1 rumenjaka, 3 beljake, 4 jabolka, 5 dkg rozin, 5 dkg orehov.

Vmesi na deski gladko testo iz moke, presnega masla, rumenjaka 4 dkg sladkorja in nekoliko limonove lupinice. Razvaljaj 1/2 cm debelo in položi na pekačo. Po vrhu potresi nakrhljana jabolka, rozine, malo sladkorja in cimeta. Speci v precej vroči pečici. Medtem stepi iz beljakov trd sneg, primešaj 18 dkg presejanega ali gosto kuhanega sladkorja, daj na pečeno pogачo in potresi z debelo narezanimi orehi. Postavi še malo v pečico, da po vrhu zarumeni. Ohlajeno zrezi in postreži.

Dvojni piškoti. Rabimo: 21 dkg moke, 15 dkg presnega masla, 27 dkg sladkorja, 2 rumenjaka, 3 beljake, 12 dkg praženih lešnikov, orehov ali mandeljev, malo marmelade.

Iz moke, presnega masla, 12 dkg sladkorja in rumenjakov hitro napravimo testo. Ko smo pustile počivati pol ure, razvaljamo 1/2 cm debelo in svetlorumeno spečemo. Ohlajeno prav tanko namažemo z marmelado in nadevom. Za nadev stepemo beljake v sneg, primešamo 15 dkg sladkorja in lešnike. Vse skupaj postavimo malo v pečico in še toplo razrežemo.

Karfijolni zrezki. Rabimo: 1 veliko ali dve majhni karfijoli. 1/2 kg sesekljane svinjine, 2 jajci, 10 dkg presnega masla, 1 l mleku namočeno žemljo, poper, sol, moko, drobtine, mast.

Karfijolo (cvetačo) skuhamo v slani vodi, grobo zrežemo in zmešamo z mesom. Presno maslo vmešamo, dodamo rumenjake, namočeno in ožeto žemljo, sol, poper, primešamo iz beljakov sneg, zmes mesa in karfijole, po potrebi še malo drobtin. Po eni uri oblikujemo zrezke, povaljajmo v moki in drobtinah in spečemo. Poleg dajmo paradižnikovo omako ali solato. Mesto karfijole lahko vzamemo zelje ali ohrovt ali karfijolne liste.

Kolerabice v jajčni omaki. Rabimo: 1/2 kg kolerabice (lepe cele olupljene kolerabice), 5 dkg presnega masla, 3 jajca, 2 žlici moke, 1/4 l mleka, kozarec vina, sol, poper.

Lepe cele olupljene kolerabice duši v presnem maslu z nekoliko vode, soli in popra do mehkega. Daj jih v skledo in postavi na toplo. V presnem maslu pa naredi prežganje, zalij z mlekom, dodaj rumenjake in vino, po potrebi še nekoliko limone in vlij čez kolerabice.

NEKAJ ZA PRVI APRIL!

Pravijo, naj praznike praznujemo, kakor padejo. In prvi april je že tak dan, da svojemu bližnjemu radi pripravimo kako presenečenje, bodisi tako ali tako. Zakaj bi se te pravice ne poslužila tudi gospodinja. Pripravi si razno sočivje, koščke mesa, kako trdo kuhano jajce, vmes pa tudi kak košček črnega kruha, kako kost ali karkoli. Vsi koščki naj si bodo slični. Potem jih povaljaj v moki, jajcu in drobtinah in ocvri. Ali pa napravi krompirjevo testo za cmoke in jih različno nadevaj, da bo nekaj veselih nekaj pa bolj žalostnih presenečenj.

Dr. J. Žitko:

NAŠE ZDRAVJE

V koži je posebno kožno barvilo — pigment, ki se nahaja v spodnjem delu vrhnje plasti kože. Ljudje s svetlimi lasmi imajo manj tega kožnega barvila, kakor oni, ki imajo temno barvo las. Sončni žarki pospešujejo tvorbo pigmenta — zato koža na soncu zarjavi. Pigment pa napravi kožo odpornejšo proti vplivu sonca. Pri nekaterih ljudeh se pigment v koži pod vplivom sonca ne pomnoži enakomerno, temveč samo mestoma. Tako nastanejo sončne pege. Kožo obvarujemo pred sončnimi pegami, če se obvarujemo pred soncem. Lepe Korošice in Tirolke nosijo zato tudi pri poljskem delu slamnike, ki jih obvarujejo pred sončnimi pegami in glavobolom. Dalj časa prosto soncu izpostavljena glava je navadno nagrajena z glavobolom. Ne samo sonce, tudi motnje v notranjem telesnem življenju priključijo na lice pege n. pr. nosečnost, uživanje raznih zdravil. Vendar so v vsakem slučaju te pege manj vidne, če obraza ne izpostavljamo soncu. Poleg zaščite pred soncem je še mnogo različnih mazil proti sončnim pegam. Vsa ta mazila vsebujejo jedke snovi, ki kožo razjedajo in povzročajo luščenje kože. Z odlučeno zgornjo plastjo kože se odstrani tudi nekaj kožnega barvila, tako, da je preostala koža pokrita s svetlejšimi pegami.

Lasje

Lasje varujejo glavo pred mrazom in pred premočnim vplivom sončnih žarkov.

Vsak las ima svojo korenino, ki se nahaja v koži lasišča. Iz te majhne lasne koreninice stalno raste las, ki po preteku 2—5 letne dobe izpade in ga nato nadomesti drug, nov las. Šele v starosti, ko je vse telesno tkivo oslabiljeno, obnemore tudi lasišče in ne more več nadomeščati izpadlih las z novimi, mladimi lasmi, kakor je to storilo popreje.

Pri nekaterih ljudeh je lasišče tako slabo, da že v mladosti ne more pravilno in redno poslovati in so zato ti ljudje že mladi plešasti. Vzrok te zgodnje pleše lahko najdemo pri nekaterih v podedovanem slabem ustroju lasišča (podedovana pleša), velikokrat pa je zgodnja pleša pridobljena

vsled neprimerne nege las in vsled neprimernega življenja. Pleša je lahko tudi posebne vrste bolezen in se pojavlja samo na gotovih delih lasišča v obliki lepo omejenih krogov.

S primerno masažo lasišča in z obsevanjem lasišča s sončnimi žarki, privabimo kri v kožo, ki zato poživi svoje delovanje in obenem pospeši rast las. Poleg tega obstoja še nebroj lasnih voda in mazil, ki naj bi pospeševala rast las, a so navadno brezuspešna. Če pa je pleša že nastopila, tedaj s še tako dragim in še tako priporočenim sredstvom, ne moremo pričarati las iz opustošenih tal.

Večkrat izpadejo lasje v teku bolezni, ki so združene z visoko vročino n. pr. trebušni legar. V tem slučaju je lasišče sicer poškodovano, vendar le za nekaj časa, po prestani bolezni se navadno kmalu opomore in nadomesti izpadle lase z novimi.

Zdravi lasje so gosti, košati in bleste. V koži lasišča je mnogo žlez lojnic, ki tu še prav posebno dobro delujejo in izločajo maščobo, ki napravi lase mastne. Če izločajo žleze lojnice preveč maščobe so lasje mastni, če premalo so suhi. Pri onih ljudeh, ki imajo mastno kožo so navadno tudi lasje mastni in pri onih, ki imajo suho kožo, so lasje suhi. Vzrok mastnih in suhih las je isti kakor vzrok mastne in suhe kože ter je zato tudi zdravljenje isto. Navadno so presuhi in premastni lasje združeni z močnim prhljajem, ki predstavlja prekomerno krščenje zgornje rožene plasti kože lasišča. Tudi prhljaj je pri suhem lasišču suh, pri mastnem pa masten. V vsakem slučaju je prhljaj velika nadloga, ki jo težko odpravimo.

Če si glavo in lase umijemo, tedaj sicer odstranimo prhljaj in maščobo z las, a po treh dneh so lasje že zopet prav tako mastni in polni prhljaja, kakor popreje. Boljše je, da v tem slučaju posujemo lase z enim izmed pudrov za lase, ki upija maščobo, nato pa puder iz las s krtačo odstranimo.

Vzrok tvorbe prhljaja navadno le težko izsledimo; večkrat tiči v neprimernem načinu življenja in nedovoljni negi las in lasišča. Naravno in uspešno zdravilo proti tvorbi prhljaja je večkrat primerno zračenje in obsevanje lasišča s sončnimi žarki.

Lasje so pripravno zbiralisce za prah in nesnago, ki jo moramo dnevno odstranje-

vati. Vsak mesec enkrat si moramo lase umiti v topli milnici in nato dobro izprati s čisto vodo. Vsak dan pa moramo lase dobro prečesati in skrajšati, da si jih ohranimo tako vsaj deloma čiste.

Nohti

Kakor ščit naj bi varovali trdni, roženi nohtji konec prstov na nogah in rokah.

Svojo korenino ima noht v koži in od tam stalno raste tako, da moramo nohte striči, če se pri delu dovolj ne obrabijo, da ne zrastejo predolgi in niso v napoto. Strižemo jih vedno od stranskega roba proti sredini, vzporedno z obliko konca ali jagodice prsta, ki je polkrožna. Tenko kožico, ki raste ob korenu nohta in ga več ali manj prekrije, moramo s topim predmetom potisniti navzdol in to storimo najlažje potem, ko smo si nohte umili s toplo vodo in ščetko. Nikoli te kožice ne strižemo, ker je to ne le nepotrebno, temveč ker se pri tem kaj lahko ranimo s škarjicami, rana pa se na tem mestu rada ognoji in povzroča močne bolečine, ter skvari noht, ki ga je treba v takšnem slučaju večkrat odstraniti.

Nesnaga, ki se nabira okrog nohta in predstavlja takozvano »črno za nohtom«, ni le viden in glasen znak zanikarnega človeka, temveč je večkrat tudi nevarna. V tej črnini se zbirajo raznovrstne kužne kali. Zlasti gospodinje in kuharice bi morale zelo paziti na to, da imajo vedno čiste in skrbno negovane nohte. Pri kubi kaj lahko занesejo z umazanimi nohti kali raznih kužnih bolezni v hrano in tako nevedoma povzročijo bolezni. Poleg tega se nam tudi gnusi jesti karkoli iz rok umazane gospodinje.

Pogosto povzročijo bolezenske kali v za nohtju tudi obolenje prsta samega. Vsako, najmanjšo ranico koncem prsta okužijo in povzročijo gnojenje. Kakor črv (med narodom živi ta izraz) razjeda gnojno rano in kožo in se širi dalje v pokostnico in v kost, ki tvori ogrodje obolelega prstnega členka. Zdravljenje je dolgotrajno, vodi lahko do zastrupitve krvi in zahteva večkrat odstranitev obolelega prsta.

Težko je očistiti nohte, ki so zanemarjene, ni jih težko očistiti, če jim posvetimo vsak dan nekaj minut. S toplo vodo, milom in ščetko si roke in nohte najprej umijemo,

Župnik Kneipp je bil otrok revnih kmetских staršev,

zato se je trudil zdraviti ljudi tako, da je bilo zdravljenje omogočeno siromaku kakor bogatinu. — En sam primer: Kneippovo sladno kavo, ki jo je on pripravil in se po njem imenuje, še danes pijejo milijonarji prav tako kakor delavci, kmetje ali uradniki.

Vsi kupujejo enak zavoječ, v katerem je eno in isto zrnje, pripravljeno natančno tako, kakor začasa župnika Kneippa, seveda z modernimi napravami.

In vsem tekne in vsi ostanejo pri tem lepo zdravi in vsi si jo lahko kupujejo tudi še dandanes. — Da, to je prava dediščina po župniku Kneippu:

Kneippova sladna kava.

**DOBIVA SE SAMO
V TAKIH PAKETIH**

nato pa z lahkoto očistimo zanohtje in rob nohta.

Prav tako pazno, kakor nohtom na rokah, moramo posvečati tudi nohtom na nogah. Nohte na prstih nog strižemo pravilno tedaj, če jih strižemo v ravni črti, vzporedno z jagodico prsta, ne pa ob straneh globoko v kožo, ki se nahaja okoli nohta; ker tedaj se lahko noht urašča v kožo ob nohtu, kar povzroča močne bolečine. V tem slučaju navadno ni druge pomoči, kakor odstranitev nohta, ki nas odreši nevzdržnih bolečin pri hoji.

PRIDNE ROKE — DOTA ZAME!

Popis za izdelavo raznih pletenin navaja vedno gotovo vrsto volne in številko pletilk. Ker pa marsikatera ni tako srečna, da bi razpolagala z dotičnim materialom, bo mnogi ustrezno s poukom, kako plete po kroju brez točnega popisa.

Ko delaš kraj, ga delaj tesno ob telesu, ker se pletenina raztegne. Izrezi za rokave in vrat so bolj enostavni, nekoliko oglati ali ravni in večinoma pri sprednjem in zadnjem delu enaki. Rokave delaj zgoraj vedno zaokroženo, ne ravno. Na kroju tudi zaznamuj razpore, črte za žepe, gumbnice itd. Vse kroje izreži v celi velikosti, ne samo pol sprednjega ali zadnjega dela ali rokava.

Nasnuij iz volne, s katero boš pletla 25 do 30 petelj in spleti v vzorcu, ki si ga izbrala, 5—10 cm visoko. Če si s to poskušnjo zadovoljna, — to je, da ni pletena preahlo ali pretrdo, — krpico polikaj po levi strani preko mokre cunje, v nasprotnem slučaju vzorec ponovi s tanjšimi ali debelejšimi pletilkami. — Polikana krpica vzorca ti služi v pravilno izračunavanje petelj.

Premeri po vzorcu, koliko centimetrov meri 10 petelj. Širino kroja (kjer boš pričela) izmeri, izračunaj kolikrat je v tej širini zapopadeno število centimetrov desetih petelj ter nato pomnoži število, ki si ga dobila, — s številom petelj, to je z 10. — N. pr.: 10 petelj = 4 cm, — širina kroja = 42 cm, — $42 : 4 = 10,5$, — $10,5 \times 10 = 105$. Nasnuješ torej 105 petelj.

Če delaš v vrstah, moraš poleg teh petelj vedno dodati še 2 petlji kot končni petlji. (Na vsaki strani eno). Razlikuj pa vozeln

in verižno končno petljo. — Za vozeln končne petlje v vsaki vrsti prvo petljo vzemi s pletilke desno, a je ne pleti, zadnjo petljo v vsaki vrsti pa pleti vedno desno. — Za verižne končne petlje vzemi s pletilke prvo petljo v vsaki vrsti levo, a je ne pleti, zadnjo petljo v vrsti pa pleti vedno desno zaobrnjeno: (od zadaj). — Vozelne krajne petlje so najmočnejše, zato jih uporabljaj pri krajcih, ki jih sešiješ. Rahlejšje verižne petlje so primerne ob robeh, iz katerih kasneje nabiraš nove petlje.

Glavne dele pletenine najčesče pričnemo z robovi, ki se oprimejo. Te robove pleti vedno s tanjšimi pletilkami, kot ostalo. Menjaje dve desni, 2 levi, ali 1 desna zaobrnjena, 1 leva, je običajno za robove.

Da dobi pletenina obliko kroja, moraš snemati in dojemati petlje. — Pri poševnih krajcih, v začetku ali na koncu vrste; za dojemanje iz druge ali predzadnje petlje izpleti 2 petlji, (1 desno, 1 levo zaobrnjena), — pri snemanju pa 2 petlji pred ali za krajno petljo spleti skupaj. Število in razdaljo petelj, ki jih snemamo ali dojemamo, izračunaš glasom polikane krpice vzorca. N. pr.: kraj, ki je spodaj širok 42 cm, se razširi na 48 cm. Dojeti je treba 6 cm, to je na vsaki strani 3 cm. Po vzorcu je deset petelj 4 cm, za 3 cm = $7\frac{1}{2}$ petlje, to je 8 petelj. — Če se kraj enakomerno razširja, razdeli te petlje v višino razširitve z enako razdaljo. — Višino razširitve premeri na kroju, deli dobljeno število cm s številom petelj, kolikor jih bo treba dojeti. N. pr.: Višina razširitve = 32 cm, število petelj za dojemanje = 8. — $32 : 8 = 4$. — V višino 4 cm dojameš eno novo petljo itd. — Koliko vrst napleteš za 4 cm-sko višino, preštej na polikani krpici. Isto je pri snemanju. — Ko pleteš, večkrat delo polagaj na kraj, da primerjaš, če odgovarja obliki.

Za izrez rokava in vratu primeri na kroju globino in v kateri višini preneha krojenje. Potem izračunaj po gornjem načinu. Pri ravnem izrezu odveržimo potrebno število petelj, pri poševnem izrezu snamemo na koncu vsake vrste, če je pa bolj strm, med vsakim snemanjem pleti 2—3 vrste.

Pri razporku in vratnem izrezu delo predeliš in skončaj vsako stran posebej. —

Za razporek v sredini moraš imeti enako število petelj. Če je ena odveč, jo snemi v sredini ali na koncu pri delitvi v polovico. — Če delaš razporek s progo za gumb, pleti naprej do sredine vrste, nato dodaj od druge polovice še polovico toliko petelj, kolikor bo široka proga za gumb, obrni in skončaj ta del. (Progo za gumb pleti samo z desnimi, ker se ti proga ob robu ne viha. Potem skončaj drugo polovico, s progo za gumbnice. Iz proge za gumb nasnuj isto število petelj (kot je široka proga) ter skončaj to polovico v obratnem redu. Pri damskih puloverih je proga za gumb na levi strani, pri moških na desni. — Za gumbnice primerno število petelj (kot so pač veliki gumbi) odveriži, v naslednji vrsti nad njimi isto število zopet nasnuj. — Če imaš prav inajhne gumb, naredi samo v sredini proge ovoj, prihodnji 2. petlji pleti skupaj. (V naslednji vrsti je ovoj kot petlja in imaš isto število.) — Za snemanje pri vratu se ravnaj po računu glasom vzorčne krpic.

Poševna ramena dosežeš s stopnjevanjem vrst. V vseh vrstah od vratu proti rami, par petelj predhodne vrste nepletene pusti na pletilki. Tako stori ca 5—8 krat, kolikor pač zahteva kroj. Število nepletenih petelj naj bo po možnosti enako. N. pr.: rama ima 30 petelj. Če stopnjuješ 5 krat, (v 5 ih vrstah od vratu proti rami) pusti v vsaki vrsti 6 petelj nepletenih, to je v prvi vrsti pleti 24, v 2. vr. 18, v 3. vr. 12, v 4. vr. 6 petelj, 5. vrsto pa pleti preko vseh 30 petelj.

Gotove dele preko mokre cunjé polikaj, pazi pa pri tem, da pletenine ne pretegneš. Robove spodaj in pri rokavih nikdar ne likaj, ker izgube elastičnost. Nato vse dele sešij, ramena pa spleti, in šive polikaj na levi strani. Če pleteš ovratnik ali mesto njega samo progo, nasnuj iz obrobnih petelj dovoljno število petelj in pleti v vzorcu robu. Če imaš koničast izrez, v vsaki drugi vrsti ali krogu spleti skupaj 2 petlji pred in 2 petlji po sredini. — Končno še prišij gumb in obzankaj gumbnice.

Naročnice naj sporoče svoje želje glede ročnega dela! Če imajo kaka vprašanja glede izdelave, izvršitve, izpremembe, predelave vzorcev, ki jih prinaša priloga, naj

pišejo in jim bo urednica na tem mestu odgovarjala. Čim več vprašanj in želj, tem bolj bo priloga odgovarjala zahtevam naročnic, tem tesnejši bo stik med njimi.

Emi Oražem.

VPRAŠANJA IZ ZDRAVSTVA

Odgovarja dr. M. Justin

Dekle z Dolenjskega. — Že večkrat ste občutili v trebuhu zraven popka na levi strani ščipanje, brez večjih bolečin. To traja že nekako pol leta. Sedaj je ščipanje prenehalo, toda peče Vas na istem mestu v presledkih po par minut kar se prav pogosto ponavlja. Skrbí Vas, kaj bi to utesnilo biti. Stara ste 26 let, kmečko dekle, perijoda v redu.

Ščipanje okrog popka ima več vzrokov. So lahko vetrovi vsled hrane, ki napenja (svež kruh, fižol itd.). V tem pogledu premislite, če ni to pri Vas in temu primerno izbegavajte tozadevno hrano.

Bolečine in ščipanje je tudi mogoče po glistah. Tudi to je treba ugotoviti. Včasih pa je začetek kakšne kile ob popku ali više gori, kaka rana na želodcu. Vse je treba premisliti in ugotoviti. Če hočete jasnosti, je nujno potrebno, da se daste preiskati.

G. št. M.: Vedno rdeča. — Stara 21 let. Imate neredno perijodo, 2—3 mesece ste brez nje in nato se zopet pojavi. Vmes imate belo perilo in hudo vročino. Kri Vam sili v glavo, nastopa glavobol. Misli ti ne morete. Noge Vas bolijo in zaprti ste, shujšali ste in ste morali službo pustiti radi tega. V lice ste pa rdeči in nikdo Vam ne verjame, da ste bolni.

Iz popisa sklepam, da pri Vas ni krvni obtok v redu. Nujno potrebna je zdravniška preiskava, če hočete jasnosti.

M. M., D. pri Hr. — Stara 17 let, dobro razvita, popolnoma zdrava do zadnjega časa. Po zavžitju postanega gulaža ste si želodec pokvarili. Svetujem za nekaj tednov dijetó, zavživajte hrano, ki Vas ne teži; nobenih težjih jedil (svež kruh, črni kruh, fižol, kislo zelje, gobe, repa, pesa, krumpirjeva solata, omlete, »cmoke«, svinjine). Zavživajte lahko hrano, jejte počasi in dobro žvečite! Nikdar prevroče, niti premrzle jedi in nikdar preko mere; rajši naj po jedi še ostane malo želje po jedi (apetita), kakor pa, da bi Vas težilo.

Nabirateljicam letošnjih novih naročnic.

Uprava »Vigredi« s koncem marca pregleduje, če so bili izpolnjeni vsi pogoji pri nabiranju novih naročnic za nagrade. Pri tej priliki prosi vse nabirateljice, ki so te pogoje izpolnile, da takoj sporoče, katero izmed razpisanih nagrad, ki je določena za tisto število nabranih novih naročnic, si vsaka želi. Ker je doseženih precej nagrad, vljudno prosimo, da se temu pozivu odzovejo vse tiste, ki se jih tiče.

Ako gre za zavarovanje pride v poštev le

Vzajemna ← **LJUBLJANA**
zavarovalnica ↓ **Miklošičeva 19**

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi; 2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »KARITAS«.
Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri naši domači slovenski zavarovalnici.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Nove vloge Din 50,000.000

Oproščene vloge, prene-
šene na nov račun Din 60,000.000

Skupno stanje novih vlog Din 110,000.000

NOVE VLOGE VSAKI ČAS IZPLAČLJIVE

Obrestna mera do 5%

Za vse vloge jamči mestna občina Ljubljanska

Izkušena gospodinja:

Mil sem poskusila dosti
Vendar do spoznanja sem
prišla,
Da najboljše vse lastnosti
Zlatorog terpentina ima.

